

**“PAŞA Bank” ATSC
Maliyyə Hesabatları**

*31 dekabr 2009-cu il tarixində başa çatan il
Müstəqil Auditorların Hesabatı ilə birlikdə*

MÜNDƏRİCAT

Müstəqil Auditorların Hesabatı	1
---	---

Maliyyə vəziyyəti haqqında hesabat	2
Ümumi gəlir haqqında hesabat	3
Kapitalda dəyişikliklər haqqında hesabat	4
Pul vəsaitlərinin hərəkəti haqqında hesabat	5

Maliyyə Hesabatları ilə Bağlı Qeydlər

1. Əsas fəaliyyət	6
2. Hesabatların tərtibatının əsası	6
3. Mühüm mühasibat uçotu prinsiplərinin icmalı	7
4. Mühüm mühasibat uçotu mühakimələri və proqnozları	18
5. Pul vəsaitləri və pul vəsaitlərinin ekvivalentləri	19
6. Ticarət qiymətli kağızları	19
7. Geri satılma razılaşmaları əsasında alınmış qiymətli kağızlar	20
8. Kredit təşkilatlarından alınacaq məbləğlər	20
9. İnvestisiya qiymətli kağızları	20
10. Banklara verilmiş kreditlər	21
11. Müştərilərə verilmiş kreditlər	21
12. Əmlak və avadanlıqlar	23
13. Qeyri-maddi aktivlər	24
14. Digər aktivlər və öhdəliklər	24
15. Azərbaycan Respublikasının Mərkəzi Bankı, banklar və dövlət orqanları qarşısında öhdəliklər	25
16. Müştərilər qarşısında öhdəliklər	25
17. Vergilər	26
18. Kapital	27
19. Təəhhüdlər və potensial öhdəliklər	28
20. Xalis haqq və komissiya gəliri	30
21. İşçilər üzrə xərclər	30
22. Ümumi və inzibati xərclər	31
23. Faiz qazandıran aktivlər, zəmanətlər və digər təəhhüdlər üzrə dəyərsizləşmə zərərləri üçün yaradılan ehtiyatlar	31
24. Risklərin idarə edilməsi	32
25. Maliyyə alətlərinin ədalətli dəyəri	42
26. Maliyyə aktivlərinin və öhdəliklərin ödəmə müddətlərinin təhlili	44
27. Aidiyyəti olan şəxslərə dair açıqlamalar	45
28. Kapitalın adekvatlığı	46

Müstəqil Auditorların Hesabatı

“PAŞA Bank” ATSC-nin səhmdarlarına və İdarə Heyətinə:

Biz “PAŞA Bank” ATSC-nin 31 dekabr 2009-cu il tarixinə maliyyə vəziyyəti haqqında hesabatından və bu tarixdə başa çatan il üçün ümumi gəlir, kapitalda dəyişikliklər və pul vəsaitlərinin hərəkəti haqqında hesabatlarından, habelə mühüm mühasibat uçotu prinsipləri və digər izahedici qeydlərin icmalından ibarət olan maliyyə hesabatlarının auditini apardıq.

Maliyyə hesabatları üçün rəhbərliyin məsuliyyəti

Rəhbərlik hazırkı maliyyə hesabatlarının Maliyyə Hesabatlarının Beynəlxalq Standartlarına uyğun hazırlanması və təqdim edilməsinə görə məsuliyyət daşıyır. Rəhbərliyin məsuliyyətinə fərqləndirilmə və ya səhv nəticəsində yaranmasından asılı olmayaraq, əhəmiyyətli səhvlər olmayan maliyyə hesabatlarının hazırlanması və təqdim edilməsi üçün müvafiq daxili nəzarətin təşkili, tətbiqi və saxlanması; müvafiq uçot siyasətinin seçilməsi və tətbiqi; və müəyyən şəraitdə münasib olan uçot ehtimallarının müəyyən edilməsi daxildir.

Auditorların məsuliyyəti

Bizim vəzifəmiz apardığımız audit əsasında həmin maliyyə hesabatları üzrə rəy ifadə etməkdir. Biz auditini beynəlxalq audit standartlarına uyğun olaraq aparmışıq. Bu standartlar bizdən etik normalara riayət etməyi və auditin planlaşdırılması və aparılmasını maliyyə hesabatlarında əhəmiyyətli səhvlərə yol verilmədiyinə kifayət qədər əmin olacaq tərzdə həyata keçirməyi tələb edir.

Auditə maliyyə hesabatlarında göstərilən məbləğlər və açıqlamalar barədə audit sübutunun əldə edilməsi üçün prosedurların həyata keçirilməsi daxildir. Seçilmiş prosedurlar auditorun mühakiməsindən, eləcə də fərqləndirilmə və ya səhv nəticəsində yaranmasından asılı olmayaraq maliyyə hesabatlarında əhəmiyyətli səhvlər riskinin qiymətləndirilməsindən asılıdır. Bu risklər qiymətləndirilərkən auditorlar müəyyən şəraitdə münasib olan audit prosedurlarının işlənilməsi və düzgün təqdim edilməsinə aid olan daxili nəzarət elementlərini nəzərə alır, lakin bu zaman müəssisənin daxili nəzarət sisteminin səmərəliliyi haqqında rəy bildirmək məqsədini güdmürlər. Auditə, həmçinin, tətbiq edilmiş uçot prinsiplərinin münasibliyinin və rəhbərlik tərəfindən edilmiş ehtimalların məntiqiliyinin qiymətləndirilməsi, o cümlədən ümumilikdə maliyyə hesabatlarının təqdim edilməsi üzrə qiymətləndirmənin aparılması daxildir.

Biz hesab edirik ki, əldə etdiyimiz audit sübutu auditor rəyinin bildirilməsi üçün yetərli və müvafiq əsası təmin edir.

Rəy

Bizim fikrimizcə, maliyyə hesabatları 31 dekabr 2009-cu il tarixinə “PAŞA Bank” ATSC-nin maliyyə vəziyyətini və həmin tarixdə başa çatan il üzrə maliyyə nəticələrini və pul vəsaitlərinin hərəkətini Maliyyə Hesabatlarının Beynəlxalq Standartlarına uyğun olaraq bütün əhəmiyyətli aspektlər üzrə düzgün əks etdirir.

31 mart 2010-cu il

MALİYYƏ VƏZİYYƏTİ HAQQINDA HESABAT

31 dekabr 2009-cu il tarixində başa çatan il üzrə

(Cədvəldəki rəqəmlər min Azərbaycan manatı ilə göstərilib)

	<u>Qeydlər</u>	<u>31 dekabr 2009-cu il</u>	<u>31 dekabr 2008-ci il</u>
Aktivlər			
Pul vəsaitləri və pul vəsaitlərinin ekvivalentləri	5	50,456	38,711
Ticarət qiymətli kağızları	6	858	598
Geri satılma razılaşmaları əsasında alınmış qiymətli kağızlar	7	499	6,202
Kredit təşkilatlarından alınacaq məbləğlər	8	46,506	5,475
Satış üçün mövcud olan investisiya qiymətli kağızları	9	82,027	92,681
Ödəmə müddəti tamamlanana qədər saxlanılan investisiya qiymətli kağızları	9	714	-
Banklara verilmiş kreditlər	10	1,909	7,800
Müştərilərə verilmiş kreditlər	11	119,520	44,207
Əmlak və avadanlıqlar	12	1,400	1,002
Qeyri-maddi aktivlər	13	712	239
Digər aktivlər	14	1,832	722
Cəmi aktivlər		306,433	197,637
Öhdəliklər			
Azərbaycan Respublikasının Mərkəzi Bankı, banklar və dövlət orqanları qarşısında öhdəliklər	15	12,486	1,485
Müştərilər qarşısında öhdəliklər	16	166,391	82,546
Cari mənfəət vergisi öhdəliyi	17	-	2,508
Təxirə salınmış mənfəət vergisi öhdəliyi	17	-	450
Zəmanətlər və digər öhdəliklər üçün ehtiyat	19,23	781	-
Digər öhdəliklər	14	205	137
Cəmi öhdəliklər		179,863	87,126
Kapital			
Səhmdar kapitalı	18	100,000	100,000
Bölüşdürülməmiş mənfəət		26,570	10,511
Cəmi kapital		126,570	110,511
Cəmi öhdəliklər və kapital		306,433	197,637

Maliyyə hesabatlarını Bankın İdarə Heyətinin rəhbərliyi adından imzalayan və buraxılmasına icazə verənlər:

Fərid Axundov

İdarə Heyətinin Sədri

Şahin Məmmədov

Maliyyə Menecmenti Departamentinin Direktoru

31 mart 2010-cu il

ÜMUMİ GƏLİR HAQQINDA HESABAT
31 dekabr 2009-cu il tarixində başa çatan il üzrə

(Cədvəldəki rəqəmlər min Azərbaycan manatı ilə göstərilib)

	<i>Qeydlər</i>	<i>31 dekabrda başa çatan il 2009</i>	<i>31 dekabrda başa çatan il 2008</i>
Faiz gəliri			
Müştərilərə verilmiş kreditlər		11,344	6,129
Kredit təşkilatlarından alınacaq məbləğlər		7,754	7,484
İnvestisiya qiymətli kağızları		3,766	3,126
Zəmanətlər və akkreditivlər		831	724
Banklara verilmiş kreditlər		647	999
Geri satılma razılaşmaları əsasında alınmış qiymətli kağızlar		42	177
		24,384	18,639
Faiz xərci			
Müştərilər qarşısında öhdəliklər		(4,009)	(1,513)
Zəmanətlər və akkreditivlər		(282)	(34)
Azərbaycan Respublikasının Mərkəzi Bankı, banklar və dövlət orqanları qarşısında öhdəliklər		(55)	(17)
Digər		-	(2)
		(4,346)	(1,566)
Xalis faiz gəliri		20,038	17,073
Faiz qazandıran aktivlər üzrə dəyərsizləşmə zərərləri üçün ehtiyat		(556)	(2,018)
Zəmanətlər və digər təəhhüdlər üçün ehtiyat		(781)	-
Faiz qazandıran aktivlər, zəmanətlər və digər təəhhüdlər üzrə dəyərsizləşmə zərərləri üçün yaradılan ehtiyatlar	23	(1,337)	(2,018)
Dəyərsizləşmə zərərləri üçün ehtiyatdan sonra xalis faiz gəliri		18,701	15,055
Xalis haqq və komissiya gəliri	20	619	1,074
Ticarət qiymətli kağızlarından xalis gəlirlər/(zərərlər)		265	(368)
Xarici valyutadan xalis gəlirlər/(zərərlər):			
- dilinq əməliyyatları üzrə		1,781	433
- yenidən qiymətləndirmə üzrə		(30)	(3)
Digər gəlirlər		4	-
Qeyri-faiz gəliri		2,639	1,136
İşçilər üzrə xərclər	21	(3,396)	(1,310)
Ümumi və inzibati xərclər	22	(1,939)	(850)
Köhnəlmə və amortizasiya	12,13	(396)	(247)
Qeyri-faiz xərcləri		(5,731)	(2,407)
Mənfəət vergisi gəlirindən/(xərcindən) əvvəl mənfəət		15,609	13,784
Mənfəət vergisi gəliri/(xərci)	17	450	(3,019)
İl üzrə xalis mənfəət		16,059	10,765
Digər ümumi gəlir		-	-
İl üzrə cəmi ümumi gəlir		16,059	10,765

KAPİTALDA DƏYİŞİKLİKLƏR HAQQINDA HESABAT

31 dekabr 2009-cu il tarixində başa çatan il üzrə

(Cədvəldəki rəqəmlər min Azərbaycan manatı ilə göstərilib)

	<i>Səhmdar kapitalı</i>	<i>(Yığılmış zərər) / Bölüşdürülməmiş mənfəət</i>	<i>Cəmi kapital</i>
31 dekabr 2007	10,000	(254)	9,746
Səhmdar kapitalının buraxılması (Qeyd 18)	90,000	-	90,000
İl üzrə cəmi ümumi gəlir	-	10,765	10,765
31 dekabr 2008	100,000	10,511	110,511
İl üzrə cəmi ümumi gəlir	-	16,059	16,059
31 dekabr 2009	100,000	26,570	126,570

PUL VƏSAİTLƏRİNİN HƏRƏKƏTİ HAQQINDA HESABAT

31 dekabr 2009-cu il tarixində başa çatan il üzrə

(Cədvəldəki rəqəmlər min Azərbaycan manatı ilə göstərilib)

	<i>Qeydlər</i>	<i>31 dekabrda başa çatan il 2009</i>	<i>31 dekabrda başa çatan il 2008</i>
Əməliyyat fəaliyyətindən pul vəsaitlərinin hərəkəti			
Alınmış faiz		23,164	17,128
Ödənilmiş faiz		(4,352)	(1,564)
Alınmış haqq və komissiya		1,445	1,527
Ödənilmiş haqq və komissiya		(826)	(453)
Xarici valyuta ilə dilinq əməliyyatlarından əldə olunan reallaşdırılmış xalis gəlir		1,781	433
İşçilər üzrə xərclər		(3,396)	(1,310)
Ödənilmiş ümumi və inzibati xərclər		(1,931)	(850)
Alınmış digər əməliyyat gəliri		4	-
Əməliyyat aktivlərində və öhdəliklərində dəyişikliklərdən əvvəl əməliyyat fəaliyyəti üzrə əldə edilən pul vəsaitlərinin hərəkəti		15,889	14,911
<i>Əməliyyat aktivlərində xalis (artım)/azalma</i>			
Kredit təşkilatlarından alınacaq məbləğlər		(38,722)	5,545
Ticarət qiymətli kağızları		7	(966)
Geri satılma razılaşmaları əsasında alınmış qiymətli kağızlar		5,703	(6,202)
Banklara verilmiş kreditlər		6,196	(7,800)
Müştərilərə verilmiş kreditlər		(75,560)	(35,519)
Digər aktivlər		10	(643)
<i>Əməliyyat öhdəliklərində xalis artım/(azalma)</i>			
Azərbaycan Respublikasının Mərkəzi Bankı, banklar və dövlət orqanları qarşısında öhdəliklər		11,045	28,918
Müştərilər qarşısında öhdəliklər		82,194	43,695
Digər öhdəliklər		65	18
Mənfəət vergisindən əvvəl əməliyyat fəaliyyəti üzrə əldə edilən xalis pul vəsaitləri		6,827	41,957
Ödənilmiş mənfəət vergisi		(2,508)	-
Əməliyyat fəaliyyətindən xalis pul vəsaitləri		4,319	41,957
İnvestisiya fəaliyyətindən pul vəsaitlərinin hərəkəti			
Satış üçün mövcud olan investisiya qiymətli kağızlarının alınması		(374,882)	(413,969)
Satış üçün mövcud olan investisiya qiymətli kağızlarının satılması və geri alınmasından gəlirlər		385,125	332,167
Ödəmə müddəti tamamlanana qədər saxlanılan investisiya qiymətli kağızlarının alınması		(688)	-
Əmlak və avadanlıqların alınması		(1,897)	(493)
Qeyri-maddi aktivlərin satın alınması		(512)	(94)
Əmlak və avadanlıqların satılmasından gəlirlər		72	-
İnvestisiya fəaliyyəti üzrə əldə edilən/(istifadə edilən) xalis pul vəsaitləri		7,218	(82,389)
Maliyyələşdirmə fəaliyyətindən pul vəsaitlərinin hərəkəti			
Əlavə səhmdar kapitalının buraxılmasından mədaxil	18	-	65,000
Maliyyələşdirmə fəaliyyətindən xalis pul vəsaitləri		-	65,000
Pul vəsaitləri və pul vəsaitləri ekvivalentlərinə valyuta məzənnələrinin dəyişməsinin təsiri		208	(3)
Pul vəsaitləri və pul vəsaitlərinin ekvivalentlərində xalis artım		11,745	24,565
Pul vəsaitləri və pul vəsaitlərinin ekvivalentləri, ilin əvvəlinə	5	38,711	14,146
Pul vəsaitləri və pul vəsaitlərinin ekvivalentləri, ilin sonuna	5	50,456	38,711

MALİYYƏ HESABATLARI İLƏ BAĞLI QEYDLƏR

31 dekabr 2009-cu il tarixində başa çatan il üzrə

(Cədvəldəki rəqəmlər min Azərbaycan manatı ilə göstərilib)

1. Əsas fəaliyyət

“PAŞA Bank” (“Bank”) 18 iyul 2007-ci ildə Azərbaycan Respublikasının qanunları əsasında açıq tipli səhmdar cəmiyyət kimi təsis edilmişdir. Bank Azərbaycan Respublikasının Mərkəzi Bankı tərəfindən (“ARMB”) 28 noyabr 2007-ci ildə verdiyi bank lisenziyası əsasında fəaliyyət göstərir.

Bank əhalidən əmanətlər alır və kreditlər verir, ödənişləri köçürür, valyuta mübadiləsini aparır və kommersiya və pərəkəndə müştərilərinə digər bank xidmətlərini göstərir.

31 dekabr 2009-cu il tarixinə Bankın iki xidmət məntəqəsi var idi (2008-ci il: sıfır).

Bankın qeydiyyatda alınmış rəsmi ünvanı belədir: Azərbaycan, Bakı, AZ1005, Yusif Məmmədəliyev küçəsi, 15.

31 dekabr 2009-cu və 2008-ci il tarixlərində Bankın mövcud səhmlərinə aşağıdakı səhmdarlar sahib olmuşlar:

Səhmdar	31 dekabr 2009-cu il (%)	31 dekabr 2008-ci il (%)
Pasha Holding Ltd.	60	60
Ador Ltd.	30	30
Cənab Arif Paşayev	10	10
Cəmi	100	100

Banka ümumi nəzarəti cənab Arif Paşayev həyata keçirir.

2. Hesabatların tərtibatının əsası

Ümumi məsələlər

Hazırkı maliyyə hesabatları Maliyyə Hesabatlarının Beynəlxalq Standartları (“MHBS”) əsasında hazırlanmışdır.

Azərbaycan manatı Bankın funksional və təqdimat valyutasıdır, çünki əməliyyatların əksəriyyəti Azərbaycan manatı ilə ifadə edilir, ölçülür və ya maliyyələşdirilir. Digər valyutalarla aparılmış əməliyyatlar xarici valyuta ilə əməliyyatlar kimi uçota alınır.

Bank qeydlərin aparılmasını və maliyyə hesabatlarının hazırlanmasını Azərbaycan manatı ilə və MHBS-na uyğun olaraq həyata keçirməlidir.

Hazırkı maliyyə hesabatları, bir səhmin dəyəri və xüsusi olaraq qeyd edilmiş hallar istisna olmaqla, min Azərbaycan manatı (“AZN”) ilə təqdim edilir.

Ədalətli dəyərlə ölçülmüş ticarət və satış üçün mövcud olan qiymətli kağızlar istisna olmaqla, maliyyə hesabatları ilkin maya dəyəri əsasında hazırlanmışdır.

MALİYYƏ HESABATLARI İLƏ BAĞLI QEYDLƏR (DAVAMI)

31 dekabr 2009-cu il tarixində başa çatan il üzrə

(Cədvəldəki rəqəmlər min Azərbaycan manatı ilə göstərilib)

2. Hesabatların tərtibatının əsası (davamı)

Yenidən təsnif etmə

Maliyyə hesabatlarının 2009-cu ildə təqdimatına uyğunlaşmaq məqsədilə 2008-ci ilin qalıqlarında investisiya saxlayan şirkətin tələb əsasında depoziti ilə bağlı aşağıdakı yenidən təsnif etmə aparılmışdır.

	<i>Əvvəlki hesabat üzrə</i>	<i>Yenidən təsnif etmənin təsiri</i>	<i>Yenidən təsnif edilmiş</i>
Azərbaycan Respublikasının Mərkəzi Bankı, banklar və dövlət orqanları qarşısında öhdəliklər	28,918	(27,433)	1,485
Müştərilər qarşısında öhdəliklər	55,113	27,433	82,546

Yenidən baxılmış MUBS 1 yenidən təsnif etmə aparılarda müqayisə edilə bilən ən erkən dövrün əvvəlinə məlumatların təqdim edilməsini tələb etsə də, belə məlumat təqdim edilməmişdir, çünki müvafiq yenidən təsnif etmə hesabatlarının qalığı 31 dekabr 2007-ci il tarixinə sifirə bərabər idi.

3. Mühüm mühasibat uçotu prinsiplərinin icmalı

Mühasibat uçotu prinsiplərində dəyişikliklər

İl ərzində Bank aşağıdakı düzəlişlər edilmiş MHBS və Beynəlxalq Maliyyə Hesabatlarının Şərhi Komitəsinin (“BMHŞK”) yeni Şərhlərini qəbul etmişdir. Bu dəyişikliklərin əsas təsiri aşağıdakı kimi olmuşdur:

MHBS-nin təkmilləşdirilməsi

2008-ci ilin may ayında Mühasibat Uçotunun Beynəlxalq Standartları Şurası (“MUBSS”), illik təkmilləşdirmə layihəsinin nəticəsi olaraq, MHBS-na düzəlişlər buraxmışdır. Bunlar təqdimat, tanıma və ya ölçmə məqsədləri ilə mühasibat uçotunda dəyişikliklərin aparılması ilə nəticələnən düzəlişlərdən, eləcə də bir sıra MHBS standartları ilə bağlı terminoloji və ya redaktə düzəlişlərindən ibarət idi. Düzəlişlərin əksəriyyəti 1 yanvar 2009-cu il tarixində və ya bundan sonra başlayan dövrlərə tətbiq edilir, lakin bunların daha əvvəlki dövrlərə də tətbiq edilməsinə yol verilir. 2008-ci ilin may ayında “MHBS-nin təkmilləşdirilməsinə daxil edilmiş düzəlişlər Bankın mühasibat uçotu qaydalarına, maliyyə vəziyyətinə və ya fəaliyyət nəticələrinə heç bir təsir göstərməmişdir.

1 sayılı MUBS “Maliyyə Hesabatlarının təqdim edilməsi” (Düzəliş)

Yenidən baxılmış bu Standart 2007-ci ilin sentyabr ayında buraxılmış və 1 yanvar 2009-cu il tarixində və bu tarixdən sonrakı illik dövrlər üçün qüvvəyə minir. Düzəliş edilmiş bu Standart səhmdarların payında təsisçi və qeyri-təsisçi dəyişikliklərini ayırır. Səhmdarların payında dəyişikliklər haqqında hesabatda yalnız təsisçilərlə əməliyyatların təfərrüatları daxil ediləcək, qeyri-təsisçilərlə bağlı kapitalda dəyişikliklər isə ayrıca sətirdə təqdim ediləcəkdir. Bundan əlavə, Standart məcmu gəlir haqqında hesabatı təqdim edir: bu hesabat mənfəət və ya zərərdə tanınmış bütün maddələri ya ayrıca bir hesabatda, ya da iki əlaqəli hesabatda təqdim edir. Yenidən baxılmış standart həmçinin ümumi gəlirin hər bir komponentinin vergi nəticəsinin açıqanmasını tələb edir. Bundan əlavə, müəssisələr mühasibat uçotu siyasətini keçmiş dövrlərə də tətbiq edəndə, keçmiş dövrlərin məlumatlarını yenidən hesablayanda və ya maliyyə hesabatlarında maddələri yenidən təsnif edəndə müəssisələrdən tələb edilir ki, müqayisə edilə bilən ən erkən dövrün əvvəlində maliyyə vəziyyəti haqqında müqayisəli hesabat təqdim etsinlər.

Bank ümumi gəlir haqqında vahid hesabat təqdim etməyi seçmişdir. Maliyyə hesabatlarındakı maddələr yenidən təsnif edilsə də, Bank müqayisə edilə bilən ən erkən dövr üzrə maliyyə vəziyyəti haqqında müqayisə edilə bilən yenidən hesablanmış məlumatları təqdim etməmişdir, çünki müqayisə edilə bilən ən erkən dövrün əvvəlinə müvafiq yenidən təsnif etmə hesabatlarının qalığı sifirə bərabər idi.

7 sayılı MHBS “Maliyyə alətləri: Açıqlamalar”

7 sayılı MHBS-na düzəlişlər 2009-cu ilin mart ayında qəbul edilmiş və ədalətli dəyər və likvidlik haqqında açıqlamaları genişləndirir. Ədalətli dəyərlə bağlı düzəlişlər üç səviyyəli ədalətli dəyər iyerarxiyasının açıqlanmasını tələb edir: sinif üzrə, ədalətli dəyərlə tanınmış bütün maliyyə alətləri üçün və iyerarxiya səviyyələri arasında keçirmələrə aid olan xüsusi açıqlamalar və ədalətli dəyər iyerarxiyasının 3-cü səviyyəsinə aid olan ətraflı açıqlamalar. Bundan əlavə, düzəliş törəmə əməliyyatlar və likvidliyin idarə edilməsi üçün istifadə edilən aktivlərlə bağlı tələb olunan likvidlik haqqında açıqlamaları da dəyişir. Düzəlişin keçid müddələri buna icazə verdiyi kimi, müqayisəli məlumat təqdim edilməmişdir.

MALİYYƏ HESABATLARI İLƏ BAĞLI QEYDLƏR (DAVAMI)**31 dekabr 2009-cu il tarixində başa çatan il üzrə***(Cədvəldəki rəqəmlər min Azərbaycan manatı ilə göstərilir)***3. Mühüm mühasibat uçotu prinsiplərinin icmalı (davamı)****Mühasibat uçotu prinsiplərində dəyişikliklər (davamı)***23 sayılı MUBS “Borcalma xərcləri” (Düzəliş)*

Düzəliş edilmiş 23 sayılı MUBS “Borcalma xərcləri” 2007-ci ilin mart ayında buraxılmış və 1 yanvar 2009-cu il tarixində və ya bundan sonra başlayan maliyyə illərinə tətbiq edilir. Düzəliş edildikdən sonra bu standart, müvafiq meyarlara uyğun aktivə aid olan borcalma xərclərinin kapitallaşdırılmasını tələb edir. Müvafiq meyarlara uyğun olan aktiv elə bir aktivdir ki, onun nəzərdə tutulan istifadəsi və ya satılması üçün əhəmiyyətli vaxt tələb olunur. Bu düzəliş Bankın maliyyə vəziyyəti və ya nəticələrinə heç bir təsir göstərməmişdir, çünki hal-hazırda borcalma xərcləri mövcud deyildir.

24 sayılı MUBS “Aidiyyəti olan şəxslərə dair açıqlamalar” (Düzəliş)

2009-cu ilin noyabr ayında buraxılmış düzəliş edilmiş 24 sayılı MUBS dövlətə aid müəssisələr haqqında açıqlamaları sadələşdirir və aidi anlayışını aydınlaşdırır. Əvvəllər, dövlət tərəfindən nəzarət edilən və ya əhəmiyyətli təsir göstərilən müəssisə həmin dövlətin nəzarət etdiyi və ya əhəmiyyətli təsir göstərdiyi digər müəssisələrlə bütün əməliyyatlar haqqında məlumat verməli idi. Düzəliş edilmiş standart belə əməliyyatlar haqqında açıqlamanın yalnız həmin əməliyyatlar ayrı-ayrılıqda və ya birlikdə mühüm olanda verilməsini tələb edir. Düzəliş edilmiş 24 sayılı MUBS 1 yanvar 2011-ci il tarixində və ya bundan sonra başlayan illik dövrlərə tətbiq edilir və onun daha erkən tətbiq edilməsinə icazə verilir. Bu düzəliş Bankın maliyyə vəziyyəti və ya nəticələrinə heç bir təsir göstərməmişdir.

MUBS 32 “Maliyyə alətləri: Təqdimat” və MUBS 1 “Maliyyə hesabatlarının təqdimatı” - Put maliyyə alətləri və ləğvətmə zamanı yaranan öhdəliklər

Bu düzəliş 2008-ci ilin fevral ayında buraxılmış və 1 yanvar 2009-cu il tarixində və ya bundan sonra başlayan dövrlərə tətbiq edilir. Düzəlişlər müəssisədə qalıq payını təmsil edən pul alətlərinin (bunlar müəyyən şərtlərə cavab verəndə) kapital kimi təsnif edilməsini tələb edir. Düzəlişlər Banka təsir göstərməmişdir.

2 sayılı MHBS-na düzəlişlər “Pul vəsaitləri vasitəsilə həyata keçirilən pay alətləri əsasında ödəmə”- Hüquqların verilməsi şərtləri və ləğv etmə

2 sayılı MHBS-na düzəlişlər 2008-ci ilin fevral ayında buraxılmış və 1 yanvar 2009-cu il tarixində və ya bundan sonra başlayan illik dövrlərə tətbiq edilir. Bu düzəliş hüquqların verilməsi şərtlərinin anlayışını aydınlaşdırır və hüququn verilməsinə gətirməyən şərt qarşılanmadığı üçün ləğv edilən hüquqları təsvir edir. Bu düzəliş Bankın maliyyə vəziyyəti və ya fəaliyyət nəticələrinə təsir göstərməmişdir.

8 sayılı MHBS “Əməliyyat seqmentləri”

8 sayılı MHBS 1 yanvar 2009-cu il tarixində və ya bundan sonra başlayan illik dövrlərə tətbiq edilir. Bu Standart Bankın əməliyyat seqmentləri haqqında məlumatın açıqlanmasını tələb edir və Bankın əsas (biznes) və ikinci dərəcəli (coğrafi) hesabat seqmentlərinin müəyyən edilməsinə dair tələbləri əvəz edir. Bu Standart Banka tətbiq edilmir.

13 sayılı BMHŞK şərh “Müştərinin Sadıqlıyının Dəstəklənməsi Proqramları”

13 sayılı BMHŞK şərh 2007-ci ilin iyun ayında buraxılmış və 1 iyul 2008-cu il tarixində və ya bundan sonra başlayan illik dövrlərə tətbiq edilir. 13 sayılı BMHŞK şərh tələb edir ki, müştərinin sadıqlıyı üçün mükafatlandırma məbləğləri müvafiq satış əməliyyatlarının ayrıca komponenti kimi hesaba alınsın və buna görə də alınmış vəsaitin ədalətli dəyərinin bir hissəsi mükafatlandırma məbləğlərinə aid edilir və sonra mükafatlandırma məbləğləri ödəniləndiyi müddət ərzində vaxtı uzadılır. Bu şərh Bankın maliyyə hesabatlarına təsir göstərmir, çünki belə sxemlər hazırda mövcud deyildir.

15 sayılı BMHŞK şərh “Daşınmaz əmlakın tikintisi haqqında razılaşmalar”

15 sayılı BMHŞK şərh 2008-ci ilin iyul ayında buraxılmışdır və qüvvəsi keçmiş dövrlərə şamil edilməklə 1 yanvar 2009-cu il tarixində və ya bundan sonra başlayan illik dövrlərə tətbiq edilir. 15 sayılı BMHŞK şərh daşınmaz əmlakın tikintisi başa çatana qədər inşaatçı və alıcı arasında razılaşma əldə edildəndə həmin daşınmaz əmlakın satılmasından gəlirin və əlaqəli xərclərin nə vaxt və necə uçota alınmasını izah edir. Bu şərh həmçinin 11 sayılı “Tikinti müqavilələri” MUBS və 18 sayılı “Gəlir” MUBS-un əhatə dairələri arasında uyğunluğun olub-olmamasının müəyyən edilməsi qaydasını müəyyən edir və 18 sayılı Əlavədə daşınmaz əmlaka dair cari qaydaları əvəz edir. Bu şərh Bankın maliyyə hesabatlarına heç bir təsir göstərməmişdir.

MALİYYƏ HESABATLARI İLƏ BAĞLI QEYDLƏR (DAVAMI)**31 dekabr 2009-cu il tarixində başa çatan il üzrə***(Cədvəldəki rəqəmlər min Azərbaycan manatı ilə göstərilir)***3. Mühüm mühasibat uçotu prinsiplərinin icmalı (davamı)****Mühasibat uçotu prinsiplərində dəyişikliklər (davamı)***16 sayılı BMHŞK şərhı “Xarici əməliyyatlarda xalis investisiyanın hedcinqi”*

16 sayılı BMHŞK şərhı 2008-ci ilin iyul ayında buraxılmışdır və 1 oktyabr 2008-ci il tarixində və ya bundan sonra başlayan illik dövrlərə tətbiq edilir. Bu şərh xalis investisiyanın hedcinqinin uçota alınması üzrə göstərişləri təqdim edir. Belə ki, bu şərh xalis investisiyanın hedcinqində hedcinq uçotuna aid olan xarici valyuta riskinin müəyyən edilməsi, xalis investisiyanın hedcinqi zamanı hedcinq alətlərinin qrup daxilində harada saxlanılmasını, eləcə də müəssisə tərəfindən xalis investisiyanın xaric edilməsində təkrar istifadə olunmalı olan həm xalis investisiya, həm də hedcinq alətləri ilə bağlı xarici valyuta gəlirlərinin və ya zərərlərinin məbləğinin necə müəyyən edilməsi qaydalarını nəzərdə tutur. Bu şərh Bankın maliyyə hesabatlarına heç bir təsir göstərməmişdir.

9 sayılı BMHŞK şərhı “Əlaqədar törəmə alətlərinin yenidən qiymətləndirilməsi” (Düzəliş)

Bu düzəlişə görə, müəssisə hibrid maliyyə aktivini mənfəət və ya zərər kateqoriyası üzrə ədalətli dəyərdən çıxararaq yenidən təsnif etdiyi zaman, həmin müəssisə əlaqədar törəmə alətlərinin əsas müqavilədən ayrılıb-ayrılmamasını qiymətləndirməlidir. Bu qiymətləndirmə müəssisə müqaviləni imzaladığı tarixdə və ya müqavilənin pul vəsaitlərinin hərəkətini əhəmiyyətli dərəcədə dəyişən dəyişikliklər müqaviləyə edildiyi tarixdə (bu tarixlərdən hansı daha gec olarsa) mövcud olan şəraitə əsasən aparılmalıdır.

Düzəlişlər 30 iyun 2009-cu il tarixində və ya bu tarixdən sonra başa çatan illik dövrlərə tətbiq edilir. Bu şərh Bankın maliyyə hesabatlarına təsir göstərməmişdir, çünki Bankda törəmə alətləri yoxdur.

18 sayılı BMHŞK şərhı “Müştərilərdən aktivlərin keçirilməsi”

18 sayılı BMHŞK şərhı 2009-cu ilin yanvar ayında buraxılmışdır və daha erkən tətbiq edilməsinə icazə verilməklə, 1 iyul 2009-cu il tarixində və ya bu tarixdən sonra müştərilərdən alınmış aktivlərin keçirilməsinə tətbiq edilir, bu şərtlə ki, qiymətləndirmələr həmin keçirmələr baş verdiyi tarixdə əldə edilsin. Bu şərhin qüvvəsi gələcək dövrlərə tətbiq edilməlidir. 18 sayılı BMHŞK şərhı müəssisənin müştəridən əmlak, qurğu və avadanlıq obyektinin alınmasını nəzərdə tutan razılaşmaların uçotu qaydasını nəzərdə tutur – müəssisə həmin obyektini sonra ya müştərini şəbəkə ilə əlaqələndirmək ya da müştərinin mal və ya xidmətlərlə daim təchiz edilməsini təmin etmək və ya hər iki məqsədlə istifadə etməlidir. Bu şərh Bankın maliyyə vəziyyətinə və ya fəaliyyət nəticələrinə heç bir təsir göstərməmişdir, çünki Bankda müştərilərdən aktivlərin keçirilməsi olmamışdır.

Maliyyə aktivləri*İlkin tanıma*

39 sayılı MUBS-na uyğun olaraq maliyyə aktivləri müvafiq qaydada mənfəət və ya zərər vasitəsilə ədalətli dəyərlə əks etdirilmiş maliyyə aktivləri, kreditlər və debitor borcları, ödəmə müddəti tamamlanana qədər saxlanılan alətlər və ya satış üçün mövcud olan maliyyə alətlərinə təsnif edilir. Maliyyə aktivləri ilk olaraq qeydə alınanda, ədalətli dəyərlə ölçülür. Mənfəət və ya zərər vasitəsilə ədalətli dəyərlə əks etdirilməyən investisiyalar əks etdirilərkən, onların ədalətli dəyərlərinə əməliyyatla birbaşa əlaqəsi olan xərclər əlavə edilir. Bank maliyyə aktivlərini ilkin tanıma zamanı təsnifləşdirir və sonra aşağıda təsvir olunan müəyyən hallarda maliyyə aktivlərini yenidən təsnif edə bilər.

Tanıma tarixi

Maliyyə aktivlərinin bütün müntəzəm alışları və satışları alqı-satqı tarixində, yəni Bank aktivini almaq öhdəliyini üzərinə götürdüyü tarixdə tanınır. Müntəzəm alış və ya satış əməliyyatlarına qanunvericiliklə və ya bazar razılaşmaları ilə ümumi şəkildə müəyyən edilmiş müddət ərzində aktivlərin çatdırılmasını tələb edən maliyyə aktivlərinin alınması və ya satılması daxildir.

Mənfəət və ya zərər vasitəsilə ədalətli dəyərlə əks etdirilmiş maliyyə aktivləri

Ticarət məqsədləri üçün saxlanılan maliyyə aktivləri kimi təsnif edilən maliyyə aktivləri “mənfəət və ya zərər vasitəsilə ədalətli dəyərlə əks etdirilmiş maliyyə aktivləri” kateqoriyasına daxil edilir. Maliyyə aktivləri ticarət məqsədləri üçün saxlanılan maliyyə aktivləri kimi o halda təsnif edilir ki, onlar yaxın zamanda satılmaq məqsədilə alınmışdır. Təyin edilmiş və effektiv hedcinq alətləri olmayan törəmə aktivlər də ticarət məqsədləri üçün saxlanılan maliyyə aktivləri kimi təsnif edilir. Satış üçün saxlanılmış maliyyə aktivləri üzrə gəlir və zərərlər cari ilin mənfəətində əksini tapır.

MALİYYƏ HESABATLARI İLƏ BAĞLI QEYDLƏR (DAVAMI)**31 dekabr 2009-cu il tarixində başa çatan il üzrə***(Cədvəldəki rəqəmlər min Azərbaycan manatı ilə göstərilir)***3. Mühüm mühasibat uçotu prinsiplərinin icmalı (davamı)****Maliyyə aktivləri (davamı)***Ödəmə müddəti tamamlanana qədər saxlanılan investisiyalar*

Müəyyən və ya müəyyən edilə bilən ödənişli və müəyyən müddəti olan qeyri-törəmə maliyyə aktivləri Bankın onları ödəmə müddəti tamamlanana qədər saxlamaq niyyəti və imkanı olanda, Ödəmə müddəti tamamlanana qədər saxlanılan maliyyə aktivləri kimi təsnif edilir. Qeyri-müəyyən müddətdə saxlanması nəzərdə tutulan investisiyalar bu sinfə daxil edilmir. Ödəmə müddəti tamamlanana qədər saxlanılan investisiyalar sonradan amortizasiya olunmuş dəyərlə ölçülür. Gəlir və zərərlər cari ilin mənfəətində investisiyalar dəyərsizləşəndə, habelə amortizasiya prosesində əks etdirilir.

Kreditlər və debitor borcları

Kreditlər və debitor borcları fəal bazarda dövr etməyən, müəyyən və ya müəyyən edilə bilən ödənişli qeyri-törəmə maliyyə aktivləridir. Onlar dərhal və ya qısa müddətdə satılmaq üçün nəzərdə tutulmur, ticarət qiymətli kağızları kimi təsnif edilmir və ya satış üçün mövcud olan investisiya qiymətli kağızları kimi göstərilir. Belə aktivlər effektiv faiz dərəcəsi metodundan istifadə etməklə amortizasiya olunmuş dəyərlə əks etdirilir. Belə aktivlər üzrə gəlir və xərclər cari ilin mənfəətində kreditlər və debitor borcları uçotdan çıxarıldıqda və ya qiymətdən düşdükdə, eləcə də amortizasiya prosesində əks etdirilir.

Satış üçün mövcud olan maliyyə aktivləri

Satış üçün mövcud olan maliyyə aktivləri yuxarıda göstərilən heç bir sinfə daxil olmayan və ya satış üçün mövcud olan maliyyə aktivləri kimi təsnif edilməmiş qeyri-törəmə maliyyə aktivləridir. İlk tanınmadan sonra satış üçün mövcud olan maliyyə aktivləri ədalətli dəyərlə ölçülür və bu zaman gəlir və xərclər investisiyanın tanınması dayanana və ya investisiyanın dəyərsizləşməsi müəyyən edilənədək digər ümumi gəlir kimi əks etdirilir. Belə halda əvvəl digər ümumi gəlirin tərkibində əks etdirilmiş məcmu gəlir və ya zərər cari ilin mənfəətinə yenidən təsnif edilir. Bununla bərabər effektiv faiz dərəcəsi metodu ilə hesablanmış faizlər cari ilin mənfəətində əks etdirilir.

Ədalətli dəyərin müəyyən edilməsi

Hər hesabat tarixində aktiv bazarda alınmış-satılan maliyyə alətlərinin ədalətli dəyəri elan edilmiş bazar qiymətlərinə və ya dilerin müəyyən etdiyi qiymətlərə (uzunmüddətli mövqe üçün alıcının qiyməti və qısamüddətli mövqe üçün satıcının qiyməti) istinadən satışla əlaqədar xərclər çıxılmadan müəyyən edilir.

Aktiv bazarda alınmış-satılmayan bütün digər maliyyə alətlərinin ədalətli dəyəri müvafiq qiymətləndirmə metodlarından istifadə etməklə müəyyən edilir. Bu cür metodlara xalis cari dəyər metodları, bazarda müşahidə edilən qiymətləri olan oxşar maliyyə alətləri ilə müqayisə, opsiyonların qiymətləndirilməsi modeli və digər qiymətləndirmə modelləri daxildir.

Qarşılıqlı əvəzləşdirmə

Bank maliyyə aktivləri və maliyyə öhdəliklərinin tanınmış məbləğlərini qarşılıqlı əvəz etmək üçün qanuni hüquqa malik olduğu və ya hesablaşmanı netto əsasında həyata keçirmək, ya da eyni vaxtda aktivini realizasiya etmək və öhdəliyi yerinə yetirmək niyyəti olduğu halda, qarşılıqlı əvəzləşdirir və maliyyə vəziyyəti haqqında hesabatda xalis məbləğ kimi təqdim edir. Bu adətən əsas əvəzləşdirmə razılaşmalarında baş vermir və əlaqəli aktiv və öhdəliklər maliyyə vəziyyəti haqqında hesabatda ümumi məbləğdə göstərilir.

Pul vəsaitləri və pul vəsaitlərinin ekvivalentləri

Pul vəsaitləri və pul vəsaitlərinin ekvivalentləri kassada olan pul vəsaitləri, ARMB-dan alınacaq məbləğlər (məcburi ehtiyatları çıxmaqla) və ödəmə müddəti doxsan gündən artıq olmayan və müqavilə yüklülüyündən azad olan kredit təşkilatlarından alınacaq məbləğlər daxildir.

MALİYYƏ HESABATLARI İLƏ BAĞLI QEYDLƏR (DAVAMI)**31 dekabr 2009-cu il tarixində başa çatan il üzrə***(Cədvəldəki rəqəmlər min Azərbaycan manatı ilə göstərilir)***3. Mühüm mühasibat uçotu prinsiplərinin icmalı (davamı)****“Repo” və əks “repo” razılaşmaları**

Qiymətli kağızların satılması və geri alınması razılaşmaları (“repo” razılaşmaları) təminatlı maliyyələşdirmə əməliyyatları kimi əks etdirilir. “Repo” razılaşmaları əsasında satılmış qiymətli kağızlar maliyyə vəziyyəti haqqında hesabatda əks etdirilir. Tərəf-müqabil müqavilə şərtlərindən və ya qəbul edilmiş təcrübədən irəli gələrək həmin qiymətli kağızların satılması və ya yenidən girov qoyulması hüququna malik olduqda, “repo” razılaşmaları əsasında girov qoyulan qiymətli kağızlar kimi yenidən təsnif edilir. Müvafiq öhdəliklər kredit təşkilatlarına və ya müştərilərə ödəniləcək məbləğlərin tərkibində təqdim olunur. Geri satılma (əks “repo”) razılaşmaları əsasında alınmış qiymətli kağızlar əhəmiyyətli olanda maliyyə vəziyyəti haqqında hesabatda ayrıca hesab və ya, şəraitdən asılı olaraq, pul vəsaitləri və ya pul vəsaitlərinin ekvivalentləri və müştərilərə verilmiş kreditlər kimi əks etdirilir. Satış qiyməti ilə geri alış qiyməti arasında fərq faiz hesab olunur və təsirli gəlirlilik metodundan istifadə etməklə “repo” razılaşmalarının müddəti ərzində hesablanır.

Borc vəsaitləri

Buraxılmış maliyyə alətləri və ya onların komponentləri o halda öhdəlik kimi təsnif edilir ki, müqavilə razılaşmasının mahiyyəti Bankın üzərinə aşağıdakı öhdəliklərdən birinin qoyulması ilə nəticələnsin: sahibə pul vəsaitləri və ya digər maliyyə aktivini çatdırmaq və ya öhdəliyi müəyyən məbləğdə pul vəsaitinin və ya digər maliyyə aktivinin müəyyən sayda xüsusi kapital alətlərinə mübadilə etməkdən fərqli olan yolla ödəmək. Belə alətlərə Azərbaycan Respublikasının Mərkəzi Bankı, banklar və dövlət orqanları qarşısında öhdəliklər və müştərilər qarşısında öhdəliklər daxildir. İlkin tanımadan sonra borclar amortizasiya olunmuş dəyərlə, effektiv faiz metodundan istifadə etməklə ölçülür. Gəlir və zərərlər cari ilin mənfəətində borclar silindikdə, eləcə də amortizasiyanın hesablanması prosesində əks etdirilir.

Maliyyə aktivlərinin dəyərsizləşməsi

Maliyyə aktivinin və ya maliyyə aktivləri qrupunun dəyərsizləşməsi ehtimalına dair obyektiv sübutların olub-olmamasını müəyyən etmək üçün Bank hər hesabat tarixində qiymətləndirmə aparır. Maliyyə aktivini və ya maliyyə aktivləri qrupu yalnız və yalnız aktiv ilk dəfə əks etdirildikdən sonra baş vermiş bir və ya bir neçə hadisə nəticəsində dəyərsizləşmənin obyektiv sübutu olanda (baş vermiş “zərər hadisəsi”) və ya bu zərər hadisəsi (və ya hadisələri) maliyyə aktivini və ya maliyyə aktivləri qrupundan gözlənilən və etibarlı şəkildə qiymətləndirilə bilən pul vəsaitləri hərəkətlərinə təsir göstərəndə dəyərsizləşmiş hesab edilir. Dəyərsizləşmənin sübutlarına borcalanın və ya borcalanlar qrupunun mühüm maliyyə çətinlikləri ilə rastlaşması, faizlərin və ya əsas məbləğin ödənilməsi öhdəliklərini pozması, yüksək müflisləşmə və ya digər maliyyə yenidənqurması ehtimalı ilə qarşılaşmasına dair sübutlar, habelə müşahidə edilən bazar məlumatları əsasında qiymətləndirilən gələcək pul vəsaitləri hərəkətində ölçülə bilən azalmaya (misal üçün vaxtı keçmiş ödənişlərin səviyyələrində dəyişikliklərə və ya aktivlər üzrə zərərlərlə uzlaşan iqtisadi şəraitlərə) dair sübutlar daxildir.

Kredit təşkilatlarından alınacaq məbləğlər və müştərilərə verilmiş kreditlər

Amortizasiya olunmuş dəyərlə uçota alınan kredit təşkilatlarından alınacaq məbləğlərlə və müştərilərə verilmiş kreditlərlə bağlı Bank əvvəlcə fərdi olaraq mühüm maliyyə aktivləri üçün fərdi və fərdi olaraq mühüm olmayan maliyyə aktivləri üçün məcmu şəkildə dəyərsizləşməyə dair obyektiv sübutların olub-olmamasını qiymətləndirir.

Bank mühüm olub-olmamasından asılı olmayaraq fərdi şəkildə qiymətləndirilmiş maliyyə aktivini üçün dəyərsizləşməyə dair obyektiv sübutun olmaması qərarına gələrsə, həmin aktivini analoji kredit riski xüsusiyyətlərinə malik olan maliyyə aktivləri qrupuna daxil edir və onların dəyərsizləşmə baxımından qiymətləndirilməsini məcmu şəkildə aparır. Dəyərsizləşmə baxımından qiymətləndirilməsi fərdi şəkildə aparılmış və dəyərsizləşmə zərərləri əks etdirilmiş aktivlər dəyərsizləşmə baxımından məcmu şəkildə qiymətləndirməyə daxil edilmir.

MALİYYƏ HESABATLARI İLƏ BAĞLI QEYDLƏR (DAVAMI)**31 dekabr 2009-cu il tarixində başa çatan il üzrə***(Cədvəldəki rəqəmlər min Azərbaycan manatı ilə göstərilir)***3. Mühüm mühasibat uçotu prinsiplərinin icmalı (davamı)****Maliyyə aktivlərinin dəyərsizləşməsi (davamı)***Kredit təşkilatlarından alınacaq məbləğlər və müştərilərə verilmiş kreditlər (davamı)*

Dəyərsizləşmə zərərlərinin çəkilməsinin obyektiv sübutu olarsa, zərərin məbləği aktivlərin balans dəyəri ilə qiymətləndirilmiş gələcək pul vəsaitləri hərəkətinin cari dəyəri (hələ çəkilməmiş gələcəkdə gözlənilən kredit zərərləri nəzərə alınmadan) arasında fərq kimi ölçülür. Aktivin balans dəyəri ehtiyat hesabının istifadə edilməsi hesabına azalır və zərərin məbləği cari ilin mənfəətində əks etdirilir. Faiz gəlirləri azaldılmış balans dəyəri üzrə, aktiv üzrə ilkin effektiv faiz dərəcəsi əsasında hesablanmağa davam edir. Kreditlər və müvafiq ehtiyat kreditin qaytarılmasının realistik perspektivləri olmayanda və bütün təminat reallaşdırdıqda və ya Bankın mülkiyyətinə keçdikdə silinir. Əgər növbəti ildə qiymətləndirilmiş dəyərsizləşmə zərərinin məbləği dəyərsizləşmə tanındıqdan sonra baş vermiş hadisə nəticəsində artır və ya azalarsa, əvvəl tanınmış dəyərsizləşmə zərəri ehtiyat hesabında düzəliş aparmaqla əks etdirilir. Gələcək silinmə sonradan bərpa edilirsə, bərpa məbləği cari ilin mənfəətində əks etdirilir.

Qiymətləndirilmiş gələcək pul vəsaitləri hərəkətinin cari dəyəri maliyyə aktivinin ilkin effektiv faiz dərəcəsi ilə diskont edilir. Kredit dəyişən faiz dərəcəsi ilə verilmişdirsə, dəyərsizləşmə zərərinin ölçülməsi üçün diskontun dərəcəsi, cari effektiv faiz dərəcəsi olacaqdır. Girov qoyulmuş maliyyə aktivləri üzrə qiymətləndirilmiş gələcək pul vəsaitləri hərəkətinin cari dəyərinin hesablanması, girov aktivinin özgəninkiləşdirilməsinin mümkün olub-olmamasından asılı olmayaraq, girovun alınması və satılması ilə bağlı məsrəfləri çıxmaqla girov aktivinin özgəninkiləşdirilməsindən irəli gələn pul vəsaitləri hərəkətlərini əks etdirir.

Dəyərsizləşmənin məcmu şəkildə qiymətləndirilməsi məqsədilə maliyyə aktivləri Bankın daxili kredit reytingləri sistemi əsasında qruplara bölünür və bu zaman aktivin növü, iqtisadi sektoru, coğrafi mövqeyi, girovun növü, ödəniş vaxtının keçib-keçməməsi və digər müvafiq amillər kimi kredit riskinin xüsusiyyətləri nəzərə alınır.

Məcmu şəkildə dəyərsizləşmə baxımından qiymətləndirilmiş maliyyə aktivləri qrupu üzrə pul vəsaitlərinin gələcək hərəkətləri bu qrupa daxil olan aktivlərin kredit riski xüsusiyyətləri ilə analoji xüsusiyyətlərə malik olan aktivlər üzrə zərərlərlə bağlı tarixi məlumat əsasında müəyyən edilir. Zərərlərlə bağlı tarixi məlumatda həmin məlumatın aid olduğu illərdə təsir göstərmiş cari şəraitlərin təsirini əks etdirmək və keçmiş müddətin hazırda mövcud olmayan şəraitlərinin təsirini istisna etmək məqsədilə müşahidə edilən cari bazar məlumatı əsasında düzəlişlər edilir. Gələcək pul vəsaitləri hərəkətlərində dəyişikliklərin qiymətləndirmələri hər il üçün müşahidə edilən bazarda müvafiq məlumatlardakı dəyişiklikləri (misal üçün işsizlik səviyyəsi, daşınmaz əmlakın qiymətləri, əmtəə qiymətləri, ödəniş statusunda dəyişikliklər və ya qrupun çəkdiyi zərərləri və ya onların həcmi əks etdirən digər amilləri) əks etdirir. Gələcək pul vəsaitləri hərəkətinin qiymətləndirilməsi üçün istifadə edilmiş metod və fərziyyələr müntəzəm qaydada yenidən baxılır ki, qiymətləndirilmiş zərərlərlə faktiki nəticələr arasındakı fərqlər azaldılsın.

Ödəmə müddəti tamamlanana qədər saxlanılan maliyyə investisiyaları

Ödəmə müddəti tamamlanana qədər saxlanılan alətlər üçün Bank dəyərsizləşməyə dair obyektiv sübutun olub-olmamasını qiymətləndirir. Dəyərsizləşmə zərərinin çəkilməsinə dair obyektiv sübut mövcud olanda, zərərin məbləği aktivin balans dəyəri ilə proqnozlaşdırılan gələcək pul hərəkətlərinin cari dəyəri arasındakı fərqlə ölçülür. Aktivin balans dəyəri azaldılır və zərərin məbləği cari ilin mənfəətində əks etdirilir.

Əgər sonrakı ildə proqnozlaşdırılan dəyərsizləşmə zərərinin məbləği dəyərsizləşmə tanındıqdan sonra baş vermiş hadisə nəticəsində azalarsa, əvvəl tutulmuş məbləğlər ümumi gəlir haqqında hesabatı aid edilməlidir.

Satış üçün mövcud olan maliyyə investisiyaları

Satış üçün mövcud olan maliyyə investisiyaları üçün Bank hər hesabat tarixində investisiya və ya investisiyalar qrupunda dəyərsizləşməyə dair obyektiv sübutun olub-olmamasını qiymətləndirir.

MALİYYƏ HESABATLARI İLƏ BAĞLI QEYDLƏR (DAVAMI)**31 dekabr 2009-cu il tarixində başa çatan il üzrə***(Cədvəldəki rəqəmlər min Azərbaycan manatı ilə göstərilir)***3. Mühüm mühasibat uçotu prinsiplərinin icmalı (davamı)****Maliyyə aktivlərinin dəyərsizləşməsi (davamı)***Satış üçün mövcud olan maliyyə investisiyaları (davamı)*

Satış üçün mövcud olan maliyyə investisiyaları kimi təsnif edilən kapital investisiyaları ilə bağlı obyektiv dəyərsizləşmə sübutlarına investisiyanın ədalətli dəyərinin ilkin dəyərindən əhəmiyyətli və ya sürəklili şəkildə aşağı düşməsi daxildir. Dəyərsizləşmə sübutları mövcud olanda məcmu zərər – əvvəl cari ilin mənfəətində əks etdirilmiş investisiya üzrə dəyərsizləşmə zərərinə çıxmaqla alışı dəyəri ilə cari ədalətli dəyər arasındakı fərq kimi ölçülür – digər ümumi gəlirin tərkibindən çıxarılır və cari ilin mənfəətində əks etdirilir. Kapital investisiyaları üzrə dəyərsizləşmə zərərləri cari ilin mənfəəti vasitəsilə bərpa edilmir, onların dəyərsizləşmədən sonra ədalətli dəyərinin artması digər ümumi gəlirin tərkibində əks etdirilir.

Borc alətləri satış üçün mövcud olan alətlər kimi təsnif ediləndə dəyərsizləşmə amortizasiya hesablanmış dəyərlə uçota alınan maliyyə aktivləri ilə eyni prinsiplərlə qiymətləndirilir. Gələcək faiz gəliri azaldılmış balans dəyərinə əsaslanır və dəyərsizləşmə zərərinin ölçülməsi məqsədilə gələcək pul vəsaitləri hərəkətlərinin diskont edilməsi üçün istifadə edilən faiz dərəcəsi ilə hesablanır.

Faiz gəliri cari ilin mənfəətində əks etdirilir. Əgər növbəti ildə borc alətinin ədalətli dəyəri artarsa və bu artma obyektiv olaraq dəyərsizləşmə zərərləri cari ilin mənfəətində və zərərində əks etdirildikdən sonra baş vermiş hadisə ilə bağlıdırsa, dəyərsizləşmə zərəri cari ilin mənfəətində bərpa edilir.

Kreditlərin restrukturizasiyası

İmkan dairəsində Bank girova yiyələnmək əvəzinə kredit şərtlərini dəyişdirməyə çalışır. Buna müqavilə ilə nəzərdə tutulmuş ödəniş müddətlərinin uzadılması və yeni kredit şərtlərinin razılaşdırılması daxildir. Yeni şərtlər müəyyən edildiyi təqdirdə, kreditin vaxtı keçmiş hesab olunmur. Bütün meyarların qarşılınması və gələcək ödənişlərin mümkünlüyündən əmin olmaq məqsədilə Bankın rəhbərliyi restrukturizasiya edilmiş kreditləri daim nəzərdən keçirir. Belə kreditlər fərdi və ya məcmu qaydada dəyərsizləşməyə məruz qalmaqda davam edir və onların ödənilən dəyəri kredit üzrə ilkin effektiv faiz dərəcəsinə istifadə etməklə hesablanır.

Maliyyə aktivlərinin və öhdəliklərinin uçotdan çıxarılması*Maliyyə aktivləri*

Maliyyə aktivini (və ya müvafiq hallarda maliyyə aktivinin bir hissəsi və ya analoji maliyyə aktivləri qrupunun bir hissəsi) aşağıdakı hallarda balansda əks etdirilmir:

- aktivdən pul vəsaitlərini almaq hüquqlarının vaxtı başa çatmışdır;
- Bank özünün aktivdən pul vəsaitlərini almaq hüquqlarını üçüncü tərəfə keçirmiş və ya aktivdən pul vəsaitlərini almaq hüququnu saxlayaraq, onları “tranzit” razılaşması əsasında tam məbləğdə və çox yubanmadan ödəmək öhdəliyini götürmüşdür; və
- Bank: (a) aktiv üzrə, demək olar ki, bütün risk və səmərələr ötürmüş; (b) aktiv üzrə, demək olar ki, bütün risk və səmərələr ötürməmiş və onları özündə saxlamaqla, yalnız aktiv üzrə nəzarəti ötürmüşdür.

Bank aktivdən pul vəsaitləri hərəkətini almaq hüququnu ötürmüş və aktiv üzrə, demək olar ki, bütün risk və səmərələri nə ötürməmiş, nə də onları özündə saxlamamışdırsa, aktiv, Bankın həmin aktivdə davam edən iştirakı müqabilində əks etdirilir. Ötürülmüş aktiv üzrə zəmanət formasında aktivdə iştirakın davam etməsi aktivin ilkin balans dəyəri ilə Bankdan tələb oluna biləcək maksimal ödəniş məbləğindən az olanı ilə ölçülür.

Aktivdə iştirak, ötürülmüş aktiv üzrə yazılı və/və ya satın alınmış opsiyon (o cümlədən netto əsasla ödənilən opsiyon və ya analoji alət) formasında davam edirsə, Bankın davam edən iştirakının həcmi ötürülən aktivin Bank tərəfindən geri alınacaq dəyərinə bərabərdir. Lakin ədalətli dəyərlə qiymətləndirilən aktiv üzrə yazılı put-opsionu (o cümlədən netto əsasla ödənilən opsiyon və ya analoji alət) istisna təşkil edir və bu halda Bankın davam edən iştirakının həcmi, ötürülən aktivin ədalətli dəyəri və opsiyonun icra qiymətindən az olanı ilə məhdudlaşır.

MALİYYƏ HESABATLARI İLƏ BAĞLI QEYDLƏR (DAVAMI)**31 dekabr 2009-cu il tarixində başa çatan il üzrə***(Cədvəldəki rəqəmlər min Azərbaycan manatı ilə göstərilir)***3. Mühüm mühasibat uçotu prinsiplərinin icmalı (davamı)****Maliyyə aktivlərinin və öhdəliklərinin uçotdan çıxarılması (davamı)***Maliyyə öhdəlikləri*

Maliyyə öhdəliyi müvafiq öhdəlik icra edildikdə, ləğv edildikdə və ya vaxtı başa çatdıqda uçotdan çıxarılır.

Mövcud olan bir maliyyə öhdəliyi eyni kreditor qarşısında tam fərqli şərtlərlə digəri ilə əvəz edildikdə və ya mövcud öhdəliyin şərtlərinə əhəmiyyətli düzəlişlər edildikdə, belə əvəz etmə və ya düzəliş ilkin öhdəliyin tanınmasının dayandırılmasını və yeni öhdəliyin tanınmasını tələb edir və müvafiq balans dəyərlərindəki fərqlər cari ilin mənfəətində əks etdirilir.

Maliyyə zəmanətləri

Adi fəaliyyətində Bank akkreditivlər və zəmanətlərdən ibarət olan maliyyə zəmanətləri verir. Maliyyə zəmanətləri maliyyə hesabatlarında ilk öncə ədalətli dəyərlə “Digər öhdəliklər” maddəsində alınmış komissiya haqqı məbləğində əks etdirilir. İlk əks etdirmədən sonra Bankın hər bir zəmanət üzrə öhdəliyi aşağıdakı məbləğlərdən yuxarı olanı ilə ölçülür: amortizasiya hesablanmış komissiya haqqı və zəmanətdən irəli gələn maliyyə öhdəliyinin ödənilməsi üçün tələb olunan məsrəflərin ən yaxşı qiyməti.

Maliyyə zəmanətləri ilə bağlı öhdəliyin artması cari ilin mənfəətində nəzərə alınır. Alınmış komissiya haqqı cari ilin mənfəətində zəmanətin müddəti üzrə bərabər hissələrə bölünməklə əks etdirilir.

Vergilər

Cari mənfəət vergisi xərci Azərbaycan Respublikasının qanunları əsasında hesablanır.

Təxirə salınmış vergi aktivləri öhdəlik metodundan istifadə etməklə müvəqqəti fərqlər üzrə hesablanır. Təxirə salınmış mənfəət şirkətlərin birləşməsi olmayan əməliyyat zamanı qudvilin və ya aktiv və ya öhdəliyin ilkin tanınmasından irəli gəlməyəndə və əməliyyat zamanı nə uçot mənfəətinə, nə də vergiyə cəlb edilən mənfəətə və ya zərərə təsir göstərmədiyi hallarda, təxirə salınmış mənfəət vergisi aktivlərinin və öhdəliklərinin vergi bazası və onların maliyyə hesabatları məqsədləri üçün balans dəyərləri arasında bütün müvəqqəti fərqlər üzrə müəyyən edilir.

Təxirə salınmış vergi aktivləri yalnız bu dərəcədə müəyyən edilir ki, çıxılan müvəqqəti fərqlərin istifadə edilə bilməsi üçün vergiyə cəlb edilən mənfəətin mövcud olması ehtimalı olsun. Təxirə salınmış mənfəət vergisi aktivləri və öhdəlikləri, hesabat tarixinə qüvvədə olan və ya əsas etibarilə qüvvədə olan vergi dərəcələri və vergi qanunları əsasında aktivlərin satıldığı və ya öhdəliklərin yerinə yetirildiyi müddətdə tətbiq edilən vergi dərəcələri ilə ölçülür.

Bundan əlavə, Azərbaycanda Bankın fəaliyyəti ilə bağlı müxtəlif əməliyyat vergiləri tətbiq edilir. Bu vergilər ümumi və inzibati xərclərin tərkibinə daxil edilir.

Əmlak və avadanlıqlar

Əmlak və avadanlıqlar, gündəlik xidmət xərcləri istisna olmaqla, yığılmış köhnəlməni və hər hansı tanınmış dəyərsizləşmə zərərinə çıxmaqla ilkin dəyəri ilə tanınır. Tanıma meyarına uyğun gələndə, əmlak və avadanlıqların bir hissəsinin əvəz etdirilməsi xərcləri yaranan zaman həmin dəyərə daxil edilir.

Əmlak və avadanlığın balans dəyəri dəyərsizləşmə baxımından balans dəyərinin qaytarılmayacağını göstərən hadisələr baş verəndə və ya şəraitlər dəyişəndə yenidən qiymətləndirilir.

MALİYYƏ HESABATLARI İLƏ BAĞLI QEYDLƏR (DAVAMI)

31 dekabr 2009-cu il tarixində başa çatan il üzrə

(Cədvəldəki rəqəmlər min Azərbaycan manatı ilə göstərilir)

3. Mühüm mühasibat uçotu prinsiplərinin icmalı (davamı)

Əmlak və avadanlıqlar (davamı)

Aktiv istifadə edilmək üçün hazır olduğu andan bu aktiv üzrə köhnəlmə hesablanmağa başlayır. Köhnəlmə aktivlərin balans dəyərlərini aşağıda göstərilən proqnozlaşdırılan istifadə müddətləri üzrə bərabər hissələrə bölməklə hesablanır:

	<u><i>İllər</i></u>
Mebel və avadanlıq	4
Kompüterlər və digər avadanlıq	4
Nəqliyyat vasitələri	4
Digər əsas vəsaitlər	5
İcarəyə alınmış aktivlərin əsaslı təmiri	10

Aktivlərin qalıq dəyərləri, istifadə müddətləri və metodlar yenidən baxılaraq, hər maliyyə ilinin sonunda lazım olduqca yeniləşdirilir.

Təmir və rekonstruksiya xərcləri çəkildikcə xərclərə aid edilir və kapitallaşdırılmalı olduğu hallar istisna olmaqla, ümumi və inzibati xərclərə daxil edilir.

Qeyri-maddi aktivlər

Qeyri-maddi aktivlər lisenziyalardan və kompüter proqramlarından ibarətdir.

Ayrıca alınmış qeyri-maddi aktivlər ilk olaraq ilkin dəyəri ilə tanınır. Şirkətlərin birləşməsi çərçivəsində alınmış qeyri-maddi aktivlərin ilkin dəyəri alış tarixində ədalətli dəyərə bərabərdir. İlk tanımadan sonra qeyri-maddi aktivlər yığılmış amortizasiyanı və yığılmış dəyərsizləşmə zərərini çıxmaqla ilkin dəyəri ilə əks etdirilir. Qeyri-maddi aktivlərin istifadə müddətləri məhdud müddətlər kimi müəyyən edilmişdir. Məhdud istifadə müddəti olan qeyri-maddi aktivlərə 10 illik istifadə müddəti üzrə amortizasiya hesablanır və həmin qeyri-maddi aktivlər üzrə mümkün dəyərsizləşmə əlamətləri mövcud olanda dəyərsizləşmə baxımından qiymətləndirmə aparılır.

Ehtiyatlar

Bank ehtiyatları keçmiş hadisənin nəticəsi olan cari (hüquqi və ya konstruktiv) öhdəliyə sahib olduqda, öhdəliyin yerinə yetirilməsi üçün iqtisadi səmərələri təcəssüm etdirən resursların xaric olmasının tələb olunacağını ehtimal etdikdə və öhdəliyin məbləğini etibarlı qiymətləndirə biləndə tanıyır.

Pensiya təminatı və işçilərə digər ödənişlər üzrə öhdəliklər

Bank işə götürənin cari ödəmələrinin işçilərə ümumi əmək haqqı ödənişlərinin müəyyən faizi kimi hesablanmasını nəzərdə tutan Azərbaycan Respublikasının dövlət pensiya təminatı sistemindən əlavə hər hansı fərdi pensiya təminatı sistemində malik deyildir. Bu xərclər müvafiq əmək haqqının aid olduğu hesabat dövründə əks etdirilir. Bundan əlavə, Bank əmək fəaliyyəti başa çatdıqdan sonra işçilərə ödənişlər aparmalı deyildir.

Səhmdar kapitalı

Səhmdar kapitalı

Adi səhmlər səhmdar kapitalı kimi təsnif edilir. Şirkətlərin birləşməsi istisna olmaqla, yeni səhmlərin buraxılması ilə birbaşa bağlı olaraq üçüncü tərəflərə ödənişlərə çəkilən xərclər kapitalın tərkibində həmin emissiya nəticəsində əldə edilmiş məbləğin azalması kimi əks etdirilir. Əldə edilmiş vəsaitlərin ədalətli dəyərinin buraxılmış səhmlərin nominal dəyərindən artıq məbləği əlavə kapital kimi əks etdirilir.

MALİYYƏ HESABATLARI İLƏ BAĞLI QEYDLƏR (DAVAMI)**31 dekabr 2009-cu il tarixində başa çatan il üzrə***(Cədvəldəki rəqəmlər min Azərbaycan manatı ilə göstərilir)***3. Mühüm mühasibat uçotu prinsiplərinin icmalı (davamı)****Səhmdar kapitalı (davamı)***Dividendlər*

Dividendlər, yalnız hesabat tarixindən gec olmayaraq elan edildiyi halda, öhdəlik kimi əks etdirilir və hesabat tarixinə kapitalın məbləğindən çıxılır. Dividendlər haqqında məlumat hesabat tarixindən əvvəl və eləcə də hesabat tarixindən sonra, lakin maliyyə hesabatları təsdiq edildikdən əvvəl təklif və ya elan edildikdə açıqlanır.

Şərti aktivlər və öhdəliklər

Şərti öhdəliklər maliyyə vəziyyəti haqqında hesabatda əks etdirilmir, lakin onların ödənilməsi üçün ehtiyatların xərclənməsi ehtimalı az olanda, maliyyə hesabatlarında açıqlanır. Şərti aktivlər maliyyə vəziyyəti haqqında hesabatda əks etdirilmir, lakin onlarla bağlı iqtisadi faydaların daxil olması ehtimal ediləndə maliyyə hesabatlarında açıqlanır.

Gəlir və xərclərin tanınması

Gəlir Bank tərəfindən iqtisadi səmərənin əldə edilməsi ehtimal ediləndə və xərclər etibarlı şəkildə ölçülə biləndə tanınır. Xərclər çəkildikcə tanınır. Gəlirin və ya xərcin tanınması üçün aşağıdakı xüsusi tanıma meyarları da qarşılanmalıdır.

Faiz və analoji gəlir və xərclər

Ticarət aktivləri və ya satış üçün mövcud olan aktivlər kimi təsnif edilmiş faiz hesablanan qiymətli kağızlar və amortizasiya olunmuş dəyəri ilə qiymətləndirilən bütün maliyyə alətləri üzrə faiz gəlirləri və ya xərcləri effektiv faiz dərəcəsi ilə tanınır. Həmin dərəcə qiymətləndirilən gələcək pul vəsaitləri ödənişlərini və ya daxilolmalarını maliyyə alətinin ehtimal edilən istifadə müddəti və ya daha qısa müddət ərzində maliyyə aktivinin və ya öhdəliyinin xalis balans dəyərində diskontlaşdırır. Hesablama zamanı maliyyə aləti üzrə bütün müqavilə şərtləri (məsələn üçün əvvəlcədən ödəmə imkanı), eləcə də alətlə bilavasitə bağlı olan və effektiv faiz dərəcəsinin tərkib hissəsi olan bütün haqlar və əlavə xərclər nəzərə alınır, lakin gələcək kredit zərərləri nəzərə alınmır. Bank maliyyə aktivini və ya öhdəlikləri üzrə ödəniş və daxilolmalara dair qiymətləndirmələrinə yenidən baxdıqda, həmin aktiv və öhdəliklərin balans dəyərində düzəlişlər edir. Düzəliş edilmiş balans dəyəri ilkin effektiv faiz dərəcəsi əsasında hesablanır və balans dəyərində dəyişiklik faiz gəliri və ya xərci kimi tanınır. Maliyyə aktivinin və ya analoji maliyyə aktivləri qrupunun qeydə alınmış dəyəri dəyərsizləşmə zərərinə görə azalarsa, faiz gəliri, yeni balans dəyərində ilkin effektiv faiz dərəcəsinə tətbiq etməklə əks etdirilir.

Haqq və komissiya gəliri və xərci

Bank haqq və komissiya gəlirini müştərilərə göstərdiyi xidmətlərdən əldə edir. Haqq və komissiya gəlirinə xidmətlər göstərildikcə gəlir kimi tanınan nağd valyuta ilə əməliyyatlar, pul çıxarma haqları və müştəri hesablarının xidmətləri üzrə haqlar daxildir. Haqq və komissiya xərclərinə xarici menecerlərə, brokerlərə ödənilən xidmət haqları və depozitari xərcləri aiddir.

Xarici valyutanın çevrilməsi

Maliyyə hesabatları Bankın funksional və təqdimat valyutası olan AZN ilə təqdim edilir. Xarici valyutalarla aparılan əməliyyatlar ilk öncə əməliyyat tarixində qüvvədə olan valyuta məzənnəsi ilə funksional valyutaya çevrilir. Xarici valyuta ilə olan monetar aktivlər və öhdəliklər hesabat tarixinə məzənnədən istifadə etməklə funksional valyutaya çevrilir. Xarici valyutalarla olan əməliyyatların çevrilməsindən yaranan bütün fərqlər cari ilin mənfəətində “Xarici valyutalarla əməliyyatlar üzrə xalis gəlir – Məzənnə fərqi” maddəsi üzrə tanınır. Xarici valyuta ilə olan və ilkin dəyəri ilə qiymətləndirilən qeyri-monetar maddələr əməliyyat tarixinə mövcud olan məzənnəyə görə çevrilir. Xarici valyuta ilə olan və ədalətli dəyərlə qiymətləndirilən qeyri-monetar maddələr ədalətli dəyərin təyin edildiyi tarixdə mövcud olan məzənnəyə görə çevrilir.

Xarici valyuta ilə əməliyyatın müqavilə məzənnəsi ilə ARMB-nın həmin əməliyyat tarixinə rəsmi məzənnəsi arasında fərqlər xarici valyuta ilə əməliyyatlar üzrə xərcləri çıxmaqla gəlirlərə daxil edilir.

MALİYYƏ HESABATLARI İLƏ BAĞLI QEYDLƏR (DAVAMI)

31 dekabr 2009-cu il tarixində başa çatan il üzrə

(Cədvəldəki rəqəmlər min Azərbaycan manatı ilə göstərilib)

3. Mühüm mühasibat uçotu prinsiplərinin icmalı (davamı)

Xarici valyutanın çevrilməsi (davamı)

Bank bu maliyyə hesabatlarının hazırlanması üçün 31 dekabr 2009-cu və 2008-ci il tarixlərinə olan aşağıdakı xarici valyuta məzənnələrindən istifadə etmişdir:

	<i>31 dekabr 2009-cu il</i>	<i>31 dekabr 2008-ci il</i>
1 ABŞ dolları	AZN 0.8031	AZN 0.8010
1 Avro	AZN 1.1499	AZN 1.1292
1 Rusiya rublu	AZN 0.0266	AZN 0.0272
1 funt sterlinq	AZN 1.2759	AZN 1.1621

Mühasibat uçotu prinsiplərində gələcək dəyişikliklər

Qəbul edilmiş, lakin hələ qüvvəyə minməmiş standart və şərtlər

39 sayılı MUBS “Maliyyə alətləri: tanınması və ölçülməsi” - Meyarlara uyğun hedclənmiş alətlər

39 sayılı MUBS-a düzəliş 2008-ci ilin avqust ayında buraxılmış və 1 iyul 2009-cu il tarixində və ya bundan sonra başlayan illik dövrlərə tətbiq edilir. Bu düzəliş hedclənmiş maddədə birtərəfli riskin təyin edilməsini və inflyasiyanın müəyyən vəziyyətlərdə hedclənmiş risk və ya onun bir hissəsi kimi təyin edilməsini izah edir. Bu düzəliş göstərir ki, müəssisəyə maliyyə alətinin ədalətli dəyərindəki dəyişikliklərin və ya pul vəsaitlərinin hərəkətində dəyişkənliyin bir hissəsini hedclənmiş maddə kimi təyin edilməsinə icazə verilir. Rəhbərlik gözləyir ki, MUBS 39-a düzəliş Bankın maliyyə hesabatlarına təsir göstərəcəkdir, çünki Bank bu cür hedclərdə iştirak etmir.

3 sayılı MHBS “Müəssisələrin birləşməsi” (2008-ci ilin yanvar ayında yenidən baxılmış) və 27 sayılı MUBS

“Birləşdirilmiş (konsolidə edilmiş) və ya müstəqil maliyyə hesabatları” (2008-ci ilin yanvar ayında yenidən baxılmış)

Yenidən baxılmış standartlar 2008-ci ilin yanvar ayında buraxılmış və 1 iyul 2009-cu il tarixində və ya bundan sonra başlayan maliyyə dövrlərinə tətbiq edilir. Yenidən baxılmış 3 sayılı MHBS müəssisələrin birləşməsinin uçotunda bir sıra dəyişikliklər etmişdir ki, bunlar tanınan qudvilin məbləğinə, satınalma baş verdiyi dövrdə hesabat verilən nəticələrə və gələcəkdə hesabat verilən nəticələrə təsir göstərəcəkdir. Yenidən baxılmış 27 sayılı MUBS tələb edir ki, törəmə müəssisənin iştirak payında dəyişikliklər kapital əməliyyatları kimi uçota alınsın. Beləliklə, bu dəyişiklik nə qudvilə təsir göstərəcək, nə də ki, gəlirin və ya zərərin yaranmasına səbəb olacaqdır. Bundan əlavə, yenidən baxılmış standart törəmə müəssisə tərəfindən çəkilmiş zərərlərin, eləcə də törəmə müəssisə tərəfindən nəzarətin itirilməsinin uçotunu dəyişir. Yenidən baxılmış Standartlarla tətbiq edilən dəyişikliklər gələcək dövrlərə tətbiq edilməlidir və yalnız gələcək satınalmalara və azlıq payları ilə əməliyyatlara təsir göstərəcəkdir.

2 sayılı MHBS “Səhmlər əsasında ödəniş: Qrup tərəfindən pul vəsaitləri vasitəsilə həyata keçirilən səhmlər əsasında ödəmə sövdələşmələri”

2 sayılı MHBS-a düzəliş 2009-cu ilin iyun ayında buraxılmış və 1 yanvar 2010-cu il tarixində və ya bundan sonra başlayan maliyyə illərinə tətbiq edilir. Düzəliş qrup tərəfindən pul vəsaitləri vasitəsi ilə həyata keçirilən səhmlər əsasında ödəmə sövdələşmələrinin həcmi və uçotunu aydınlaşdırır. Bu düzəliş həmçinin 8 və 11 sayılı BMHŞK şərtlərini əvəz edir. Bank gözləyir ki, bu düzəliş Bankın maliyyə hesabatlarına təsir göstərməyəcəkdir.

17 sayılı BMHŞK şərh “Qeyri-nağd aktivlərin mülkiyyətçilərə köçürülməsi”

17 sayılı BMHŞK şərh 27 noyabr 2008-ci ildə buraxılmış və 1 iyul 2009-cu il tarixində və ya bundan sonra başlayan illik dövrlərə tətbiq edilir. 17 sayılı BMHŞK şərh, birgə nəzarət edilən əməliyyatlar istisna olmaqla, qeyri-nağd aktivlərin proporsional bölüşdürülməsinə tətbiq edilir və tələb edir ki, ödəniləcək dividend, bu dividendin verilməsinə müvafiq qaydada icazə verildə və artıq müəssisənin sərəncamında olmayanda, tanınsın. Müəssisə ödəniləcək dividendi bölüşdürüləcək xalis aktivlərin ədalətli dəyəri ilə ölçməlidirlər. Müəssisə ödənilmiş dividend və mənfəət və ya zərərdə bölüşdürülmüş xalis aktivlərin balans dəyəri arasında fərqi tanınmalıdır. Bu Şərh həmçinin tələb edir ki, mülkiyyətçilərə bölüşdürülmək üçün saxlanılan xalis aktivlər dayandırılmış əməliyyatlar tərifinə uyğun gələndə, müəssisə əlavə açıqlamalar versin. Bank gözləyir ki, bu şərh Bankın maliyyə hesabatlarına təsir göstərməyəcəkdir.

MALİYYƏ HESABATLARI İLƏ BAĞLI QEYDLƏR (DAVAMI)**31 dekabr 2009-cu il tarixində başa çatan il üzrə***(Cədvəldəki rəqəmlər min Azərbaycan manatı ilə göstərilir)***3. Mühüm mühasibat uçotu prinsiplərinin icmalı (davamı)****Mühasibat uçotu prinsiplərində gələcək dəyişikliklər (davamı)***Qəbul edilmiş, lakin hələ qüvvəyə minməmiş standart və şərtlər (davamı)**MHBS-lərə təkmilləşdirmələr*

2009-cu ilin aprel ayında MUBSK standartlara, ilk öncə uyğunsuzluqları aradan götürmək və mətni aydınlaşdırmaq məqsədilə ikinci düzəlişlər toplusunu buraxmışdır. Düzelislərin böyük hissəsi 1 yanvar 2010-cu il tarixində və ya bundan sonra başlayan illik dövrlərə tətbiq edilir. Hər bir standart üçün ayrıca keçid şərtləri nəzərdə tutulur. Mühasibat uçotu prinsiplərində dəyişikliklərin edilməsi ilə nəticələnən aşağıdakı düzəlişlər istisna olmaqla, 2009-cu ilin aprel ayının “MHBS-na təkmilləşdirmələr”inə daxil olan düzəlişlər Bankın mühasibat uçotu prinsiplərinə, maliyyə vəziyyətinə və ya əməliyyat nəticələrinə təsir göstərməyəcəkdir.

MHBS-lərə təkmilləşdirmələr (davamı)

- 7 sayılı MUBS “Pul vəsaitlərinin hərəkəti haqqında hesabat”: Dəqiq göstərir ki, yalnız aktivin tanınması ilə nəticələnən məsrəflər investisiya fəaliyyətindən pul vəsaitlərinin hərəkəti kimi təsnif edilə bilər.
- 36 sayılı MUBS “Aktivlərin dəyərsizləşməsi”: Düzelis aydınlaşdırır ki, müəssisələrin birləşməsində alınmış qudvilin bölüşdürülməsində iştirak etməsinə icazə verilmiş ən iri bölmə 8 sayılı MHBS-da müəyyən edildiyi kimi, hesabat vermə məqsədləri üçün birləşdirilənə qədər, əməliyyat seqmentidir. Bu düzelis Banka təsir göstərməyəcəkdir, çünki birləşdirmədən əvvəl illik dəyərsizləşmə testi keçirilmişdir.

32 sayılı MUBS “Maliyyə alətləri: Təqdimat”: Hüquqların emissiyasının təsnif edilməsi”

2009-cu ilin oktyabr ayında MUBSK 32 sayılı MUBS-a düzelis buraxmışdır. Müəssisələr bu düzelisi 1 fevral 2010-cu il tarixində və sonra başlayan illik dövrlərə tətbiq edəcəkdir. Daha erkən tətbiqə də yol verilir. Bu düzelis 32 sayılı MUBS-da maliyyə öhdəliyinin tərifini dəyişərək, hüquqların emissiyasının və müəyyən opsiya və varrantların kapital alətləri kimi təsnif edilməsini nəzərdə tutur. Bu qayda hüquqlar proporsional şəkildə müəssisənin eyni sinifdən olan qeyri-törəmə kapital alətlərinin bütün mövcud mülkiyyətçilərinə müəssisənin müəyyən sayda kapital alətlərinin hər hansı valyutada müəyyən edilmiş məbləğə alınması məqsədilə verildə tətbiq edilir. Bank gözləyir ki, bu düzelis Bankın maliyyə hesabatlarına təsir göstərməyəcəkdir.

9 sayılı MHBS “Maliyyə alətləri”

2009-cu ilin noyabr ayında MUBSK 9 sayılı “Maliyyə alətləri” MHBS-ın birinci fazasını buraxmışdır. Bu standart tədricən 39 sayılı “Maliyyə hesabatları: Tanınması və ölçülməsi” MUBS-u əvəz edəcəkdir. 9 sayılı MHBS 1 yanvar 2013-cü il tarixində və sonra başlayan maliyyə illərinə tətbiq ediləcəkdir. Müəssisələr birinci fazanı 31 dekabr 2009-cu il tarixində və ya bu tarixdən sonra başa çatan hesabat dövrləri üçün tətbiq edə bilər. 9 sayılı MHBS-ın birinci fazası maliyyə aktivlərinin təsnif edilməsi və ölçülməsi üçün yeni tələbləri irəli sürür. Xüsusilə, sonrakı ölçülmələr üçün bütün maliyyə aktivləri amortizasiya edilmiş dəyərlə və ya ədalətli dəyərlə mənfəət və ya zərər vasitəsi ilə təsnif edilməli, satış üçün saxlanılmayan kapital alətlərinin isə digər ümumi gəlir vasitəsi ilə ədalətli dəyərlə ölçülə bilməsi ləğv olunmaz opsiya ilə təmin edilməlidir. Bank hazırda yeni Standartın tətbiq edilməsinə təsiri qiymətləndirir və ilkin tətbiq tarixi məsələsinə baxır.

4. Mühüm mühasibat uçotu mühakimələri və proqnozları

Bankın rəhbərliyi tərəfindən uçot qaydalarının tətbiq edilməsi zamanı maliyyə hesabatlarında əks etdirilmiş məbləğlərə təsir göstərmiş aşağıdakı mühakimələr çıxarılmış və proqnozlar verilmişdir:

Maliyyə alətlərinin ədalətli dəyəri

Maliyyə vəziyyəti haqqında hesabatda əks etdirilmiş maliyyə aktivlərinin və maliyyə öhdəliklərinin ədalətli dəyərləri fəal bazardan əldə edilə bilməyəndə, onlar riyazi modellərin işlədilməsini daxil edən müxtəlif qiymətləndirmə mexanizmlərindən istifadə etməklə müəyyən edilir. Bu modellər üçün ilkin verilənlər mümkün olanda müşahidə edilə bilən bazardan götürülür, mümkün olmayanda isə ədalətli dəyərlərin müəyyən edilməsi üçün müəyyən dərəcədə mühakimələrin istifadə edilməsi tələb olunur.

MALİYYƏ HESABATLARI İLƏ BAĞLI QEYDLƏR (DAVAMI)

31 dekabr 2009-cu il tarixində başa çatan il üzrə

(Cədvəldəki rəqəmlər min Azərbaycan manatı ilə göstərilir)

4. Mühüm mühasibat uçotu mühakimələri və proqnozları (davamı)

Vergilər

Azərbaycanın qanunvericiliyi müxtəlif şərtlərə və tez-tez edilən dəyişikliklərə məruzdur. Cari ilin mənfəəti kapitallaşdırılarsa, maliyyə təşkilatlarının 1 yanvar 2009-cu ildən etibarən (3 ardıcıl ildə) mənfəət vergisinin ödənilməsindən azad edilməsinə yol verən və Bankın əməliyyat və əqdlərinə tətbiq edilən yeni qanun da daxil olmaqla, həmin qanunvericiliyin və dəyişikliklərin rəhbərlik tərəfindən şərh müvafiq orqanlar tərəfindən qəbul edilməyə bilər. Nəticədə, əlavə iri vergi, cərimə və faiz hesablanma bilər. Vergi yoxlamaları yoxlama ili də daxil olmaqla üç təqvim ili üzrə aparıla bilər. Rəhbərlik hesab edir ki, 31 dekabr 2009-cu il tarixinə müvafiq qanunvericiliyin rəhbərlik tərəfindən tətbiq edilən şərh müvafiqdir və Şirkətin vergi mövqeyi qəbul ediləcəkdir.

Kreditin dəyərsizləşməsi üçün ehtiyat

Bank müntəzəm qaydada kreditlərinin və debitor borclarının dəyərsizləşmə baxımından təhlilini aparır. Bank borcalan maliyyə çətinlikləri ilə qarşılaşdığı və analoji borcalanlar haqqında kifayət qədər faktiki məlumatlar olmadığı hallarda dəyərsizləşmə zərərlerinin qiymətləndirilməsində təcrübəyə əsaslanan mühakimələrdən istifadə edir. Eynilə, Bank qrupa daxil olan borcalanların öhdəlikləri ödəmək statusunda mənfəət dəyişikliklərə və ya qrupun daxilində aktivlər üzrə öhdəliklərin yerinə yetirilməməsi ilə əlaqəli olan dövlət və ya yerli iqtisadi şəraitlərin dəyişməsinə işarə edən müşahidə edilən məlumatlar əsasında gələcək pul vəsaitləri hərəkətlərində dəyişiklikləri qiymətləndirir. Rəhbərlik kreditlər və debitor borcları qrupu üzrə analoji kredit riski və obyektiv dəyərsizləşmə sübutları olan aktivlərlə bağlı zərərlərin strukturu haqqında tarixi məlumatlar əsasında qiymətləndirmələrdən istifadə edir. Bank cari şəraitləri əks etdirmək məqsədilə kreditlər və ya debitor borcları qrupu üçün müşahidə edilən məlumatlarda düzəliş aparmaq üçün təcrübəyə əsaslanan mühakimələrdən istifadə edir.

5. Pul vəsaitləri və pul vəsaitlərinin ekvivalentləri

	<u>31 dekabr 2009-cu il</u>	<u>31 dekabr 2008-ci il</u>
Kassada olan pul vəsaitləri	6,132	1,834
Azərbaycan Respublikasının Mərkəzi Bankında cari hesablar	17,659	4,043
Digər kredit təşkilatlarında cari hesablar	1,475	3,546
Müddətli depozitlər	25,190	29,288
Pul vəsaitləri və pul vəsaitlərinin ekvivalentləri	50,456	38,711

Digər kredit təşkilatlarında cari hesablara rezident və qeyri-rezident banklarda, müvafiq olaraq, 921 min AZN (2008-ci il – 816 min AZN) və 554 min AZN (2008-ci il – AZN 2,730 min AZN) məbləğində faiz hesablanmayan müxbir hesabların qalıqları daxildir.

31 dekabr 2009-cu il tarixinə Bank 25,190 min AZN (31 dekabr 2008-ci il – 29,288 min AZN) məbləğində rezident və qeyri-rezident banklarda müddəti 30 mart 2010-cu il tarixində başa çatan 0.2%-14.0% effektiv illik faiz dərəcəsi ilə müddətli depozitlər yerləşdirmişdir.

6. Ticarət qiymətli kağızları

Bank ABŞ dolları ilə investisiyaları müəyyən xarici menecerə tapşıraraq, onu özünün agenti təyin etmiş və ona müəyyən pul və aktivlərin investisiya və reinvestisiya qoyulmasını idarə etməyi həvalə etmişdir. Bundan əlavə, Bank aidiyyəti olmayan beynəlxalq maliyyə təşkilatının investisiya portfelinin depozitarisi kimi xidmət göstərməsinə dair Depozitari Razılaşması imzalamışdır. Vəsait və aktivlər Depozitaridə saxlanılır, hansı ki, portfellərə nəzarət edir və Bankdan portfeldəki qiymətli kağızları satmaq, qeydiyyat almaq və idarəçinin alışı/satışı qərarları üzrə tələblər əsasında əməliyyatları həyata keçirmək səlahiyyətini almışdır. Depozitari Banka portfellə bağlı alınmış və ya portfeldən ödənilmiş bütün pul vəsaitləri haqqında aylıq hesabatlar verir. Xarici menecer tərəfindən idarə olunan aktivlər Bank tərəfindən 20 gün əvvəl yazılı bildiriş əsasında geri qaytarıla bilər.

MALİYYƏ HESABATLARI İLƏ BAĞLI QEYDLƏR (DAVAMI)

31 dekabr 2009-cu il tarixində başa çatan il üzrə

(Cədvəldəki rəqəmlər min Azərbaycan manatı ilə göstərilib)

6. Ticarət qiymətli kağızları (davamı)

Xarici menecer, agent kimi çıxış edərək, Bankın hesabına investisiyaları və digər aktivləri almaq, satmaq, saxlamaq, mübadilə etmək və ya digər əməliyyatlar aparmaq, əmanətlər qoymaq, hər hansı investisiyaları yerləşdirilmək, tənzimlənməyən kollektiv investisiya sxemləri üzrə məsləhətlər vermək və ya əməliyyatlar aparmaq, bütün bazarlarda əməliyyatlar aparmaq, biznes tərəfdaşları ilə və hesabların açılması ilə bağlı sənədləri müzakirə etmək və imzalamaq, bütün gündəlik qərarları çıxarmaq və vəsaitlərin idarə edilməsi ilə bağlı müstəqil menecerlərin münasib eksperti kimi digər xidmət göstərmək üçün Bankın müəyyən etdiyi investisiya qaydaları çərçivəsində tam ixtiyara malikdirlər.

Ticarət qiymətli kağızları ABŞ dolları, avro və Norveç kronası ilə ifadə edilmiş beynəlxalq dövriyyədə olan korporativ səhmlərdir və Bankın xarici meneceri tərəfindən saxlanılır və idarə olunur. 31 dekabr 2009-cu tarixlərində ticarət qiymətli kağızlar 858 min AZN (2008-ci ildə - 598 min AZN) məbləğində olmuşdur.

7. Geri satılma razılaşmaları əsasında alınmış qiymətli kağızlar

31 dekabr 2009-cu il tarixində Bank yerli kredit təşkilatı ilə geri satılma razılaşmalarını imzalamışdır. Bu razılaşmaların məzmunu ARMB tərəfindən buraxılmış, ədalətli dəyəri 499 min AZN (31 dekabr 2008-ci ildə – 6,202 min AZN) olan qısamüddətli borc öhdəlikləri olmuşdur.

8. Kredit təşkilatlarından alınacaq məbləğlər

	<i>31 dekabr 2009-cu il</i>	<i>31 dekabr 2008-ci il</i>
Müddətli depozitlər	45,900	8
Azərbaycan Respublikasının Mərkəzi Bankında məcburi ehtiyatlar	605	4,322
Bloklaşdırılmış depozitlər	1	1,145
Kredit təşkilatlarından alınacaq məbləğlər	46,506	5,475

31 dekabr 2009-cu il tarixinə dörd Azərbaycan kommersiya bankında müddəti 19 oktyabr 2010-cu il tarixində başa çatan 6% - 18% effektiv illik faiz dərəcəsi ilə 24,610 min AZN (cəmi müddətli depozitlərin 54%-i) (2008-ci ildə – sıfır) məbləği banklarası depozitlərə yerləşdirmişdir.

Kredit təşkilatlarından müştərilərdən cəlb edilmiş vəsaitlərin əvvəlki ay üzrə orta səviyyəsinin 0.5%-inə (2008-ci il – 6%) bərabər olan faiz qazandırmayan pul depozitinin (məcburi ehtiyatın) ARMB-da saxlanması tələb edilir. Bankın bu depoziti geri almaq imkanı qanunvericiliklə məhdudlaşdırılır.

9. İnvestisiya qiymətli kağızları

Satış üçün mövcud olan qiymətli kağızlar aşağıdakılardan ibarətdir:

	<i>31 dekabr 2009-cu il</i>		<i>31 dekabr 2008-ci il</i>	
	<i>Balans dəyəri</i>	<i>Nominal dəyər</i>	<i>Balans dəyəri</i>	<i>Nominal dəyər</i>
Azərbaycan Respublikasının Maliyyə Nazirliyi tərəfindən buraxılmış istiqrazlar	32,832	33,095	58,222	59,134
Azərbaycan Respublikasının Maliyyə Nazirliyi tərəfindən buraxılmış kupon istiqrazları	38,513	39,137	-	-
Azərbaycan İpoteka Fondu tərəfindən buraxılmış notlar	10,682	10,667	-	-
Azərbaycan Respublikasının Milli Bankı tərəfindən buraxılmış notlar	-	-	34,459	34,502
Cəmi satış üçün mövcud olan investisiya qiymətli kağızları	82,027	82,899	92,681	93,636

MALİYYƏ HESABATLARI İLƏ BAĞLI QEYDLƏR (DAVAMI)

31 dekabr 2009-cu il tarixində başa çatan il üzrə

(Cədvəldəki rəqəmlər min Azərbaycan manatı ilə göstərilib)

9. İnvestisiya qiymətli kağızları (davamı)

Bu qiymətli kağızların illik nominal faiz dərəcələri və ödəmə tarixləri belə olmuşdur:

	<i>31 dekabr 2009-cu il</i>		<i>31 dekabr 2008-ci il</i>	
	<i>%</i>	<i>Ödəniş tarixi</i>	<i>%</i>	<i>Ödəniş tarixi</i>
Azərbaycan Respublikasının Maliyyə Nazirliyi tərəfindən buraxılmış istiqrazlar	1.7%–2.9%	yanvar – noyabr 2010	5.9%–10.8%	yanvar – aprel 2009
Azərbaycan Respublikasının Maliyyə Nazirliyi tərəfindən buraxılmış kupon istiqrazları	4.0%–6.8%	oktyabr 2010 – iyun 2012	-	-
Azərbaycan İpoteka Fondu tərəfindən buraxılmış notlar	3.0%	may 2016	-	-
Azərbaycan Respublikasının Milli Bankı tərəfindən buraxılmış notlar	-	-	4.0%–4.7%	yanvar 2009

Ödəmə müddəti tamamlanana qədər saxlanılan qiymətli kağızlar:

	<i>31 dekabr 2009-cu il</i>	<i>31 dekabr 2008-ci il</i>
“Azəl” Qapalı Səhmdar Cəmiyyəti (QSC) tərəfindən buraxılmış korporativ istiqrazlar	428	-
Omni Finance MMC bank olmayan kredit təşkilatı tərəfindən buraxılmış korporativ istiqrazlar	300	-
	728	-
Çıxılsın – Dəyərsizləşmə ehtiyatı (Qeyd 23)	(14)	-
Ödəmə müddəti tamamlanana qədər saxlanılan qiymətli kağızlar	714	-

“Azəl” QSC tərəfindən buraxılmış korporativ istiqrazlar ABŞ dolları ilə ifadə edilmiş, illik faiz dərəcəsi 14.0% olan kupon istiqrazlarıdır. Qiymətli kağızın müddəti 16 iyul 2011-ci ildə başa çatır. Bu qiymətli kağızlar üzrə əsas və faiz məbləğləri yarım ildən bir ödənilir.

Omni Finance MMC (qeyri-bank kredit təşkilatı) tərəfindən buraxılmış korporativ istiqrazlar AZN ilə ifadə edilmiş, illik faiz dərəcəsi 14.0% olan kupon istiqrazlarıdır. Bu qiymətli kağızlar üzrə ödəniş yarım ildən bir aparılır və bunların müddəti 2010-cu ilin dekabr ayında başa çatır.

10. Banklara verilmiş kreditlər

31 dekabr 2009-cu ildə Bankın iki yerli kommersiya bankı tərəfindən 17.5% illik faiz dərəcəsi ilə (2008-ci il: 17%–19%) buraxılmış, müqavilə ilə nəzərdə tutulmuş müddətləri 2010-cu ilin iyul və oktyabr aylarında başa çatan, Azərbaycan manatı və ABŞ dolları ilə ifadə edilmiş təminatlı qısamüddətli kreditləri üzrə 1,909 min AZN (2008-ci il: 7,800 min AZN) məbləğində ödənilməmiş qalığı var idi.

11. Müştərilərə verilmiş kreditlər

Müştərilərə verilmiş kreditlər aşağıdakılardan ibarətdir:

	<i>31 dekabr 2009-cu il</i>	<i>31 dekabr 2008-ci il</i>
Hüquqi şəxslər	117,256	41,916
Fiziki şəxslər	4,824	4,309
Müştərilərə verilmiş kreditlər (ümumi)	122,080	46,225
Çıxılsın – Dəyərsizləşmə ehtiyatı (Qeyd 23)	(2,560)	(2,018)
Müştərilərə verilmiş kreditlər (xalis)	119,520	44,207

MALİYYƏ HESABATLARI İLƏ BAĞLI QEYDLƏR (DAVAMI)

31 dekabr 2009-cu il tarixində başa çatan il üzrə

(Cədvəldəki rəqəmlər min Azərbaycan manatı ilə göstərilib)

11. Müştərilərə verilmiş kreditlər (davamı)

	<i>Hüquqi şəxslərə kreditlər 31 dekabr 2009-cu il</i>	<i>Fiziki şəxslərə kreditlər 31 dekabr 2009-cu il</i>	<i>Cəmi 31 dekabr 2009-cu il</i>
Fərdi şəkildə dəyərsizləşmə	(2,208)	(352)	(2,560)
Məcmu şəkildə dəyərsizləşmə	-	-	-
	(2,208)	(352)	(2,560)
Fərdi şəkildə qiymətləndirilmiş dəyərsizləşmə ehtiyatı çıxıldıqdan əvvəl fərdi şəkildə dəyərsizləşməsi müəyyən edilmiş kreditlərin ümumi məbləği	13,067	365	13,432
	<i>Hüquqi şəxslərə kreditlər 31 dekabr 2008-ci il</i>	<i>Fiziki şəxslərə kreditlər 31 dekabr 2008-ci il</i>	<i>Cəmi 31 dekabr 2008-ci il</i>
Fərdi şəkildə dəyərsizləşmə	(1,264)	(754)	(2,018)
Məcmu şəkildə dəyərsizləşmə	-	-	-
	(1,264)	(754)	(2,018)
Fərdi şəkildə qiymətləndirilmiş dəyərsizləşmə ehtiyatı çıxıldıqdan əvvəl fərdi şəkildə dəyərsizləşməsi müəyyən edilmiş kreditlərin ümumi məbləği	7,091	1,186	8,277

Kreditlər Azərbaycanda aşağıdakı sənaye sektorlarında fəaliyyət göstərən müştərilərə verilmişdir:

	<i>31 dekabr 2009-cu il</i>	<i>31 dekabr 2008-ci il</i>
Ticarət və xidmət	59,979	29,464
Tikinti	24,424	3,359
İstehsal	21,905	-
Nəqliyyat və telekommunikasiya	6,332	766
Fiziki şəxslər	4,824	4,309
Kənd təsərrüfatı və yeyinti	4,067	8,126
Enerji	362	-
Digər	187	201
Cəmi kreditlər (ümumi)	122,080	46,225

31 dekabr 2009-cu tarixinə Bank 5 müştərisinə (2008-ci ildə - bir) cəmi 60,520 min AZN (2008-ci ildə - 8,080 min AZN) məbləğində fərdi olaraq Bankın kapitalının 5%-dən artıq olan kreditlər verilmişdir.

MALİYYƏ HESABATLARI İLƏ BAĞLI QEYDLƏR (DAVAMI)

31 dekabr 2009-cu il tarixində başa çatan il üzrə

(Cədvəldəki rəqəmlər min Azərbaycan manatı ilə göstərilib)

12. Əmlak və avadanlıq

Əmlak və avadanlıqda hərəkət belə olmuşdur:

	<i>Mebel və avadanlıq</i>	<i>Kompüterlər və digər avadanlıq</i>	<i>Nəqliyyat vasitələri</i>	<i>Digər əsas vəsaitlər</i>	<i>İcarəyə alınmış aktivlərin əsaslı təmiri</i>	<i>Cəmi</i>
Maya dəyəri						
31 dekabr 2007-ci il	246	284	195	31	-	756
Alışlar	205	93	153	7	58	516
Satışlar və silinmələr	-	-	(30)	-	-	(30)
Köçürmələr	24	(5)	-	(19)	-	-
31 dekabr 2008-ci il	475	372	318	19	58	1,242
Alışlar	376	338	56	17	40	827
Satışlar və silinmələr	-	-	(76)	(3)	-	(79)
31 dekabr 2009-cu il	851	710	298	33	98	1,990
Yığılmış köhnəlmə						
31 dekabr 2007-ci il	(10)	(6)	(8)	(1)	-	(25)
Köhnəlmə xərci	(92)	(76)	(51)	(3)	-	(222)
Satışlar və silinmələr	-	-	7	-	-	7
31 dekabr 2008-ci il	(102)	(82)	(52)	(4)	-	(240)
Köhnəlmə xərci	(154)	(111)	(79)	(6)	(7)	(357)
Satışlar	-	-	6	1	-	7
31 dekabr 2009-cu il	(256)	(193)	(125)	(9)	(7)	(590)
Xalis balans dəyəri:						
31 dekabr 2009-cu il	595	517	173	24	91	1,400
31 dekabr 2008-ci il	373	290	266	15	58	1,002

MALİYYƏ HESABATLARI İLƏ BAĞLI QEYDLƏR (DAVAMI)

31 dekabr 2009-cu il tarixində başa çatan il üzrə

(Cədvəldəki rəqəmlər min Azərbaycan manatı ilə göstərilib)

13. Qeyri-maddi aktivlər

Qeyri-maddi aktivlərdə hərəkət aşağıdakı kimi olmuşdur:

	<i>Lisenzialar</i>	<i>Program təminatı</i>	<i>Tamamlanmamış quraşdırmalar</i>	<i>Cəmi</i>
Maya dəyəri				
31 dekabr 2007-ci il	173	-	-	173
Alışlar	20	75	-	95
Satışlar	(4)	-	-	(4)
31 dekabr 2008-ci il	189	75	-	264
Alışlar	104	125	283	512
Satışlar	(5)	-	-	(5)
31 dekabr 2009-cu il	288	200	283	771
Yığılmış köhnəlmə				
31 dekabr 2007-ci il	(4)	-	-	(4)
Amortizasiya xərci	(21)	(4)	-	(25)
Satışlar	4	-	-	4
31 dekabr 2008-ci il	(21)	(4)	-	(25)
Amortizasiya xərci	(29)	(10)	-	(39)
Satışlar	5	-	-	5
31 dekabr 2009-cu il	(45)	(14)	-	(59)
Xalis balans dəyəri:				
31 dekabr 2009-cu il	243	186	283	712
31 dekabr 2008-ci il	168	71	-	239

14. Digər aktivlər və öhdəliklər

Digər aktivlər aşağıdakılardan ibarətdir:

	<i>31 dekabr 2009-cu il</i>	<i>31 dekabr 2008-ci il</i>
Digər maliyyə aktivləri		
Zəmanətlər və akkreditivlər üzrə hesablanmış faiz üzrə debitor borcları	98	85
Digər	-	8
	98	93
Digər qeyri-maliyyə aktivləri		
Əmlak, avadanlıq və qeyri-maddi aktivlərin alınması üçün əvvəlcədən ödəmələr	1,529	459
Təxirə salınmış xərclər	150	46
Digər əməliyyatlar üzrə əvvəlcədən ödəmələr və debitor borcları	55	124
	1,734	629
Cəmi digər aktivlər	1,832	722

31 dekabr 2009-cu il tarixində əmlak, avadanlıq və qeyri-maddi aktivlərin alınması üçün əvvəlcədən ödəmələrə 1,529 min AZN daxildir ki, bunlar Bankın Azərbaycan Respublikasının rayonlarında yeni filialları üçün binaların alınması və Bank üçün yeni program təminatının alınması üçün əvvəlcədən ödəmələrdən ibarətdir.

MALİYYƏ HESABATLARI İLƏ BAĞLI QEYDLƏR (DAVAMI)

31 dekabr 2009-cu il tarixində başa çatan il üzrə

(Cədvəldəki rəqəmlər min Azərbaycan manatı ilə göstərilib)

14. Digər aktivlər və öhdəliklər (davamı)

Digər öhdəliklər aşağıdakılardan ibarətdir:

	<u>31 dekabr 2009-cu il</u>	<u>31 dekabr 2008-ci il</u>
Digər maliyyə öhdəlikləri		
İşçilərə ödəniləcək məbləğlər	101	41
Peşəkar xidmətlərin haqqı	38	46
Hesablanmış xərclər	8	13
Digər	7	28
	<u>154</u>	<u>128</u>
Digər qeyri-maliyyə öhdəlikləri		
Təxirə salınmış gəlir	40	-
Digər	11	9
	<u>51</u>	<u>9</u>
Cəmi öhdəliklər	<u>205</u>	<u>137</u>

15. Azərbaycan Respublikasının Mərkəzi Bankı, banklar və dövlət orqanları qarşısında öhdəliklər

	<u>31 dekabr 2009-cu il</u>	<u>31 dekabr 2008-ci il</u>
Azərbaycan Respublikasının Mərkəzi Bankından alınmış kreditlər	7,000	-
Milli Sahibkarlığa Kömək Fondundan alınmış kreditlər	5,485	1,485
Digər bankların cari hesabları	1	-
Azərbaycan Respublikasının Mərkəzi Bankı, banklar və dövlət orqanları qarşısında öhdəliklər	<u>12,486</u>	<u>1,485</u>

31 dekabr 2009-cu il tarixinə Bankın Azərbaycan Respublikasının Mərkəzi Bankından alınmış 7,000 min AZN məbləğində (2008-ci ildə – sıfır) müddəti 2011-ci ildə başa çatan və ildə 2.5% dərəcəsi ilə faiz hesablanan kreditləri olmuşdur. Kreditlər sahibkarlığa dair dövlət proqramı əsasında Azərbaycan Respublikasında sahibkarlıq mühitinin tədricən təkmilləşdirilməsinə kömək göstərmək məqsədilə alınmışdır.

16. Müştərilər qarşısında öhdəliklər

Müştərilər qarşısında öhdəliklər aşağıdakılardan ibarətdir:

	<u>31 dekabr 2009-cu il</u>	<u>31 dekabr 2008-ci il</u>
Tələbli depozitlər	93,781	42,526
Müddətli depozitlər	72,610	40,020
Müştərilər qarşısında öhdəliklər	<u>166,391</u>	<u>82,546</u>
Akkreditivlər və zəmanətlər üzrə girov kimi saxlanılan vəsaitlər	-	1,145

MALİYYƏ HESABATLARI İLƏ BAĞLI QEYDLƏR (DAVAMI)

31 dekabr 2009-cu il tarixində başa çatan il üzrə

(Cədvəldəki rəqəmlər min Azərbaycan manatı ilə göstərilib)

16. Müştərilər qarşısında öhdəliklər (davamı)

Aşağıdakı cədvəldə müştəri hesabları iqtisadi sektorlar üzrə təhlil edilir:

	<u>31 dekabr 2009-cu il</u>	<u>31 dekabr 2008-ci il</u>
Fiziki şəxslər	95,419	16,934
İnvestisiya saxlayan şirkətlər	35,179	61,309
Tikinti	18,588	1,629
Ticarət və xidmət	12,260	1,978
Kənd təsərrüfatı	2,001	-
İstehsal	1,443	56
Sığorta	1,210	261
Nəqliyyat və rabitə	60	43
Enerji	20	9
Digər	211	327
Müştərilər qarşısında öhdəliklər	166,391	82,546

31 dekabr 2009-cu il tarixinə müştərilərin depozitlərinə 107,499 min AZN (2008-ci ildə – 62,597 min AZN) məbləğində dörd iri müştəridəki qalıqlar daxildir. Bu depozitlər cəmi müştəri depozitləri portfelinin təxminən 65%-ni (2008-ci ildə –76%) təmsil edərək, əhəmiyyətli cəmləşməni təmsil edir.

17. Vergilər

Mənfəət vergisi ödənişi/(xərci) aşağıdakılardan ibarətdir:

	<u>31 dekabrda başa çatan il 2009</u>	<u>31 dekabrda başa çatan il 2008</u>
Cari vergi xərci	-	(2,508)
Təxirə salınmış vergi gəliri/(xərci)	450	(511)
Mənfəət vergisi gəliri/(xərci)	450	(3,019)

Bankların, sığorta və yenidən sığorta şirkətlərinin fəaliyyətinin gücləndirilməsi haqqında Azərbaycan Respublikasının Qanununa (N710-IIIQ sayılı 28 oktyabr 2008-ci il tarixli) uyğun olaraq maliyyə təşkilatları 1 yanvar 2009-cu il tarixindən etibarən 3 ardıcıl il ərzində mənfəət vergisinin ödənilməsindən azad edilir. Nəticədə, 13 may 2009-cu il tarixində keçirilmiş səhmdarların iclasında Bank 2009-2011-ci illər ərzində qanuna uyğun olaraq vergidən azad edilmədən istifadə etmək qərarını qəbul etmişdir.

19 iyun 2009-cu il tarixində Vergi Məcəlləsinə düzəliş edilərək, korporativ mənfəət vergisi 1 yanvar 2010-cu il tarixindən 22%-dən 20%-dək azaldılmışdır. Bankların mənfəətindən vergi dərəcəsi 2009-cu və 2008-ci illər üçün 22% olmuşdur. 31 dekabr 2009-cu il tarixinə vergidən azad edilmənin istifadə edilməsi nəticəsində vergi dərəcələrində bu dəyişiklik təxirə salınmış vergiyə təsir etməmişdir.

MALİYYƏ HESABATLARI İLƏ BAĞLI QEYDLƏR (DAVAMI)

31 dekabr 2009-cu il tarixində başa çatan il üzrə

(Cədvəldəki rəqəmlər min Azərbaycan manatı ilə göstərilib)

17. Vergilər (davamı)

Effektiv mənfəət vergisi dərəcəsi yerli qanunvericiliyə uyğun mənfəət vergisi dərəcəsiindən fərqlənir. Aşağıdakı cədvəldə yerli qanunvericilik əsasında mənfəət vergisi (xərci) ödənişi faktiki xərclərlə tutuşdurulur:

	<i>31 dekabrda başa çatan il 2009</i>	<i>31 dekabrda başa çatan il 2008</i>
Mənfəət vergisi gəlirindən/(xərcindən) əvvəl mənfəət	15,609	13,784
Yerli qanunvericiliyə uyğun olan mənfəət vergisinin dərəcəsi	22%	22%
Yerli qanunvericiliyə uyğun dərəcə ilə nəzəri mənfəət vergisi ödənişi	(3,434)	(3,032)
Mənfəət hesabına xərclərin vergi təsiri	(57)	(19)
Vergidən azad olan mənfəət	3,941	32
Mənfəət vergisi gəliri/(xərci)	450	(3,019)

31 dekabr tarixinə təxirə salınmış vergi aktivləri və öhdəlikləri və onların müvafiq illərdə hərəkətləri aşağıdakılardan ibarətdir:

	<i>31 dekabr 2007-ci il</i>	<i>Müvəqqəti fərqlərin yaranması və aradan götürülməsi</i>	<i>31 dekabr 2008-ci il</i>	<i>Müvəqqəti fərqlərin yaranması və aradan götürülməsi</i>	<i>31 dekabr 2009-cu il</i>
Vergidən çıxılan müvəqqəti fərqlərin təsiri					
Keçmiş illərin vergi zərərləri	126	(126)	-	-	-
Hesablanmış xərclər	13	4	17	(17)	-
Təxirə salınmış vergi aktivləri	139	(122)	17	(17)	-
Vergiyə müvəqqəti cəlb olunmayan fərqlərin təsiri:					
Müştərilərə verilmiş kreditlər	(47)	(383)	(430)	430	-
Əmlak və avadanlıqlar	(28)	(5)	(33)	33	-
Qeyri-maddi aktivlər	(3)	(1)	(4)	4	-
Təxirə salınmış vergi öhdəlikləri	(78)	(389)	(467)	467	-
Təxirə salınmış vergi aktivləri/(öhdəlikləri)	61	(511)	(450)	450	-

18. Kapital

Səhmdarlar Bankın səhmdar kapitalına qoyuluşlarını AZN ilə etmiş və dividend və hər hansı kapital paylamalarını AZN ilə almaq hüququna malikdirlər. 2009-cu ildə dividend elan edilməmiş və Bankın səhmdarlarına ödənilməmişdir.

25 fevral 2008-ci il tarixində Bank müvafiq orqanlarda hər birinin nominal dəyəri 3,500 AZN olan 10,000 səhmdən ibarət olan 35,000 min AZN məbləğində səhmdar kapitalını qeydiyyatdan keçirmişdir.

18 yanvar 2008-ci ildə Bankın səhmdarları səhmdar kapitalını 35 milyon AZN-dən 58 milyon AZN-dək artırmaq qərarını çıxarmış və səhmdar kapitalının artırılması üçün 23 milyon AZN məbləğində pul vəsaiti formasında qoyuluş etmişlər.

MALİYYƏ HESABATLARI İLƏ BAĞLI QEYDLƏR (DAVAMI)**31 dekabr 2009-cu il tarixində başa çatan il üzrə***(Cədvəldəki rəqəmlər min Azərbaycan manatı ilə göstərilir)***18. Kapital (davamı)**

21 may 2008-ci ildə səhmdarlar səhmdar kapitalını 58 milyon AZN-dən 100 milyon AZN-dək artırmış və 22 may 2008-ci ildə 42 milyon AZN məbləğində pul vəsaiti formasında qoyuluş etmişlər. 20 iyun 2008-ci ildə Bank səhmdar kapitalının artırılmasının qeydiyyatı alınması başa çatdırmış və bununla da, 31 dekabr 2008-ci il tarixinə bir səhmin nominal dəyəri 10,000 AZN-ə, cəmi ödənilmiş kapital isə 100 milyon AZN-ə çatdırılmışdır.

31 dekabr 2009-cu ildə Bankın səhmdarlarının buraxılmasına icazə verilmiş, buraxılmış və tam ödənilmiş kapitalı 100,000 min AZN olmuş və nominal dəyəri 10,000 olan 10,000 adi səhmdən ibarət olmuşdur. Hər bir səhm səhmdara bir səs verir.

2009-cu il ərzində Bankın səhmdar kapitalında dəyişiklik olmamışdır.

19. Təəhhüdlər və potensial öhdəliklər**Əməliyyat mühiti**

Yeni inkişaf edən bazar iqtisadiyyatı dövləti olduğu üçün, Azərbaycanda daha yetkin bazar iqtisadiyyatına xas olan inkişaf etmiş biznes və tənzimləyici infrastruktur tam formalaşmamışdır. Lakin son zamanlar ölkədə ümumi sərmayə mühitinə müsbət təsir göstərən bir sıra inkişaf meyilləri olmuşdur.

Azərbaycanda aparılan əməliyyatlar adətən inkişaf etmiş bazarlar ucun xarakterik olmayan risklərlə (o cümlədən, AZN-in ölkə xaricində sərbəst çevrilən valyuta olmaması, inkişaf etməmiş borc öhdəlikləri və qiymətli kağızlar bazarı) müşayiət oluna bilər. Bununla yanaşı, son illər Azərbaycan hökuməti bank işi, hüquq, vergiyə cəlb olunma və tənzimləyici sistemlərin yaradılması ucun lazımı islahatların həyata keçirilməsi sahəsində addımlar atmışdır. Bu işlərə yeni qanunvericilik bazasının qəbul edilməsi (o cümlədən, yeni Vergi Məcəlləsi, yeni Mülki və Gömrük Məcəllələri, prosessual qanunlar və qiymətli kağızların tənzimlənmə qaydaları) daxildir. Rəhbərliyin fikrincə, bu addımlar Azərbaycanda aparılan biznesin məruz qaldığı risklərin azaldılmasına kömək edəcək.

Biznes mühitinin bütövlükdə təkmilləşdirilməsinə istiqamətlənmiş indiki tendensiyanın davam edəcəyi gözlənilir. Azərbaycan iqtisadiyyatının gələcək sabitliyi önəmli dərəcədə islahat və dəyişikliklərdən, eləcə də hökumətin gördüyü iqtisadi, maliyyə və monetar tədbirlərin effektivliyindən asılıdır. Bununla bərabər, Azərbaycan iqtisadiyyatı dünyanın digər bölgələrindəki bazar tənəzzülü və iqtisadi inkişaf tempinin aşağı düşməsinə həssasdır. Dünyada cərəyan edən global maliyyə böhranı kapital bazarlarının qeyri-sabitliyi, bank sektorunda likvidliyin pisləşməsi, Azərbaycan daxilində kredit şərtlərinin sərtləşməsinə səbəb olmuşdur. Azərbaycan hökuməti kredit ödəmə qabiliyyətinin və likvidliyin təmin edilməsi, Azərbaycan banklarına və şirkətlərinə verilmiş xarici borcların yenidən maliyyələşdirilməsini dəstəkləmək məqsədilə bir sıra sabitləşdirmə tədbirlərini görmüşdür.

Hal-hazırda Bankın fəaliyyətinin sabitliyini təmin etmək ucun bütün münasib tədbirləri gördüyündən əmin olan rəhbərliyin fikrinə baxmayaraq, yuxarıda təsvir edilmiş sahələrdə vəziyyətin gözlənilməz dərəcədə pisləşməsi Bankın nəticələri və maliyyə vəziyyətinə hazırda dəqiq müəyyən edilə bilməyən mənfi təsir göstərə bilər.

Hüquqi məsələlər

Adi fəaliyyətində Bank məhkəmə iddiaları və şikayətlərinin obyektivi olur. Rəhbərlik hesab edir ki, belə iddia və ya şikayətlərdən irəli gələn öhdəlik (əgər olarsa) Bankın maliyyə vəziyyəti və ya gələcək əməliyyat nəticələrinə mühüm mənfi təsir göstərməyəcəkdir.

MALİYYƏ HESABATLARI İLƏ BAĞLI QEYDLƏR (DAVAMI)

31 dekabr 2009-cu il tarixində başa çatan il üzrə

(Cədvəldəki rəqəmlər min Azərbaycan manatı ilə göstərilib)

19. Təəhhüdlər və potensial öhdəliklər (davamı)

Vergilər

Azərbaycanın vergi, valyuta və gömrük qanunvericiliyi müxtəlif şərtlərə və tez-tez edilən dəyişikliklərə məruzdur. Bundan əlavə, Bankın əməliyyatları və fəaliyyətinə tətbiq edilən vergi qanunvericiliyinin vergi orqanları tərəfindən şərh edilməsi rəhbərliyin şərhilə üst-üstə düşməyə bilər. Azərbaycanda son zamanlar baş vermiş hadisələr göstərir ki, vergi orqanları qanunvericiliyin şərh edilməsi və vergi hesablamalarının yoxlanılmasında daha sərt mövqə tuta bilərlər. Nəticədə, vergi orqanları əməliyyat və fəaliyyət növləri ilə bağlı əvvəl irəli sürmədikləri iddiaları irəli sürə bilərlər. Nəticə etibarilə əlavə iri vergi, cərimə və faiz hesablanma bilər. Vergi yoxlamaları yoxlama ilindən əvvəlki üç maliyyə ili üzrə aparıla bilər.

31 dekabr 2009-cu il tarixinə rəhbərlik hesab edir ki, müvafiq qanunvericiliyin rəhbərlik tərəfindən tətbiq edilən şərhilə münasibdir və Bankın vergi, valyuta və gömrük mövqeləri qəbul ediləcəkdir.

Sığorta

Bank hazırda səhvlərdən və ya təhriflərdən irəli gələn öhdəliklərlə əlaqədar sığorta təminatı almamışdır. Hazırda məsuliyyətinin sığortalanması Azərbaycanda geniş yayılmayıb.

Maliyyə təəhhüdləri və potensial öhdəliklər

Bank tərəfindən müştərilərə zəmanətlərin və akkreditivlərin verilməsinin əsas məqsədi müştərilərə tələb olduqca vəsaitlərin mövcudluğunu təmin etməkdir. Zəmanətlər və ehtiyat akkreditivləri müştəri üçüncü tərəflər qarşısında öhdəliklərini yerinə yetirə bilmədiyi təqdirdə Bankın ödəmələr edəcəyini qəti təsdiq edən sənədlərdir. Sənədli akkreditivlər və kommersiya akkreditivləri, Banka müəyyən edilmiş məbləğə qədər və xüsusi şərtlərlə tələb təqdim etmək hüququnu üçüncü tərəfə verən, Bankın müştəri adından üzərinə götürdüyü yazılı öhdəlik olaraq, aid olduqları malların çatdırılması və ya pul depozitləri ilə təmin edilir və beləliklə də birbaşa borcla müqayisədə daha aşağı riskə məruz qoyur.

Maliyyə təəhhüdləri və potensial öhdəliklər aşağıdakılardan ibarətdir:

	<u>31 dekabr 2009-cu il</u>	<u>31 dekabr 2008-ci il</u>
Kreditlə bağlı təəhhüdlər		
Verilmiş zəmanətlər	17,854	2,119
İstifadə edilməmiş kredit xətləri	7,760	6,733
Akkreditivlər	5,051	7,881
	30,665	16,733
Əməliyyat icarəsi üzrə öhdəliklər		
1 ilədək	30	-
1 ildən 5 ilədək	150	-
5 ildən çox	88	-
	268	-
Çıxılsın – Ehtiyatlar (Qeyd 23)	(781)	-
Təəhhüdlər və potensial öhdəliklər (girovdan əvvəl)		
Çıxılsın – Akkreditivlər və zəmanətlər üzrə girov kimi saxlanılan pul vəsaitlər	-	(1,145)
Təəhhüdlər və potensial öhdəliklər	30,152	15,588

MALİYYƏ HESABATLARI İLƏ BAĞLI QEYDLƏR (DAVAMI)

31 dekabr 2009-cu il tarixində başa çatan il üzrə

(Cədvəldəki rəqəmlər min Azərbaycan manatı ilə göstərilib)

20. Xalis haqq və komissiya gəliri

	<i>31 dekabrda başa çatan il 2009</i>	<i>31 dekabrda başa çatan il 2008</i>
Hesabların açılması və onlara xidmət göstərilməsi	500	262
Valyuta konvertasiya əməliyyatları	498	446
Nağd pul ilə aparılan əməliyyatlar	350	811
Zəmanətlər və öhdəliklər	68	-
Plastik kart əməliyyatlar xidmətinin göstərilməsi	28	-
Digər	1	8
Haqq və komissiya gəliri	1,445	1,527
Qiyətli kağızlarla əməliyyatlar	(587)	(276)
Hesabların açılması və onlara xidmət göstərilməsi	(188)	(99)
Zəmanətlər və öhdəliklər	(19)	(65)
Plastik kart əməliyyatlar xidmətinin göstərilməsi	(12)	-
Valyuta konvertasiya əməliyyatları	(10)	(2)
Nağd pul ilə aparılan əməliyyatlar	(2)	-
Digər	(8)	(11)
Haqq və komissiya xərci	(826)	(453)
Xalis haqq və komissiya gəliri	619	1,074

21. İşçilər üzrə xərclər

	<i>31 dekabrda başa çatan il 2009</i>	<i>31 dekabrda başa çatan il 2008</i>
Əmək haqqı və mükafatlar	(2,468)	(965)
Sosial sığorta xərcləri	(557)	(211)
İşçilərlə bağlı digər xərclər	(371)	(134)
İşçilər üzrə xərclər	(3,396)	(1,310)

MALİYYƏ HESABATLARI İLƏ BAĞLI QEYDLƏR (DAVAMI)

31 dekabr 2009-cu il tarixində başa çatan il üzrə

(Cədvəldəki rəqəmlər min Azərbaycan manatı ilə göstərilib)

22. Ümumi və inzibati xərclər

	<i>31 dekabrda başa çatan il 2009</i>	<i>31 dekabrda başa çatan il 2008</i>
Peşəkar xidmətlər	(874)	(426)
Nəqliyyat və ezamiyyə xərcləri	(221)	(90)
Reklam	(197)	-
İcarə	(113)	(70)
Xeyriyyə və sponsorluq xərcləri	(100)	-
Sığorta	(70)	(92)
Rabitə	(50)	(33)
Təhlükəsizlik xərcləri	(46)	(26)
Nəşriyyat xərcləri	(36)	(14)
Dəftərxana ləvazimatı	(33)	(13)
Təmir və texniki xidmət	(27)	(31)
Kommunal xərclər	(26)	(15)
Vergilər, mənfəət vergisi istisna olmaqla	(14)	(12)
Üzvlük haqları	(13)	(11)
Digər xərclər	(119)	(17)
Ümumi və inzibati xərclər	(1,939)	(850)

23. Faiz qazandıran aktivlər, zəmanətlər və digər təəhhüdlər üzrə dəyərsizləşmə zərərləri üçün yaradılan ehtiyatlar

Faiz hesablanan aktivlər üzrə dəyərsizləşmə zərərləri üçün ehtiyat və zəmanətlər və akkreditivlər üzrə etiyatlarda hərəkət aşağıdakı kimi olmuşdur:

	<i>31 dekabrda başa çatan il 2009</i>					
	<i>Müəssisələrə kreditlər</i>	<i>Fiziki şəxslərə kreditlər</i>	<i>Müştərilərə cəmi kreditlər</i>	<i>Ödəmə müddəti tamamlanana qədər saxlanılan investisiyalar</i>	<i>Zəmanətlər və digər təəhhüdlər</i>	<i>Cəmi ayırmalar və ehtiyatlar</i>
1 yanvarda	(1,264)	(754)	(2,018)	-	-	(2,018)
İl üzrə (xərc)/gəlir	(944)	402	(542)	(14)	(781)	(1,337)
31 dekabrda	(2,208)	(352)	(2,560)	(14)	(781)	(3,355)

MALİYYƏ HESABATLARI İLƏ BAĞLI QEYDLƏR (DAVAMI)*(Cədvəldəki rəqəmlər min Azərbaycan manatı ilə göstərilib)***23. Faiz qazandıran aktivlər, zəmanətlər və digər təəhhüdlər üzrə dəyərsizləşmə zərərləri üçün yaradılan ehtiyatlar (davamı)**

	31 dekabrda başa çatan il 2008					
	<i>Müəssisələrə kreditlər</i>	<i>Fiziki şəxslərə kreditlər</i>	<i>Müştərilərə cəmi kreditlər</i>	<i>Ödəmə müddəti tamamlanana qədər saxlanılan investisiyalar</i>	<i>Zəmanətlər və digər təəhhüdlər</i>	<i>Cəmi ayırmalar və ehtiyatlar</i>
1 yanvarda	-	-	-	-	-	-
İl üzrə xərc	(1,264)	(754)	(2,018)	-	-	(2,018)
31 dekabrda	(1,264)	(754)	(2,018)	-	-	(2,018)

Aktivlərin dəyərsizləşməsi üçün ehtiyat müvafiq aktivlərin balans dəyərindən çıxılır. Zəmanətlər və digər təəhhüdlər üçün ehtiyat öhdəliklərin tərkibində qeydə alınır.

24. Risklərin idarə edilməsi**Ön söz**

Öz fəaliyyətində Bank müxtəlif risklərə məruz qalır və bunları daimi müəyyən etmə, ölçmə və müşahidə etmə prosesləri, kredit limitlərinin müəyyən edilməsi və digər daxili nəzarət tədbirləri vasitəsilə idarə edir. Risklərin idarə edilməsi Bankın fəaliyyətinin mühüm hissəsini təşkil edir. Bankın hər bir əməkdaşı öz vəzifələri daxilində risklərə görə məsuliyyət daşıyır. Bank kredit riski, likvidlik riski və bazar risklərinə məruz qalır. Bazar riski öz növbəsində ticarət və qeyri-ticarət risklərinə bölünür. Bank əməliyyat risklərinə də məruz qalır.

Müstəqil riskə nəzarət prosesinə mühitdə, texnologiyada və sənayedə dəyişikliklər kimi biznes riskləri daxil deyildir. Onlar Bankın strateji planlaşdırma prosesi vasitəsilə nəzarət altında saxlanılır.

Risklərin idarə olunması strukturu

İdarə Heyəti risklərin müəyyən edilməsi və nəzarət edilməsinə görə ümumi məsuliyyət daşıyır, lakin risklərin idarə olunması və izlənməsi üçün məsuliyyəti ayrıca müstəqil orqanlar daşıyır.

İdarə Heyəti

İdarə Heyəti risklərin idarə olunmasında ümumi yanaşma, risk strategiyaları və prinsiplərinin təsdiq edilməsi üçün məsuliyyətlidir.

Audit Komitəsi

Audit Komitəsi auditin tapşırığı və strategiyasının təsis və tərtib edilməsi üçün ümumi məsuliyyət daşıyır. Komitə fundamental audit məsələləri üçün məsuliyyətlidir və Daxili Auditin fəaliyyətinə nəzarət edir.

Rəhbərlik

İdarə Heyəti Bankda ümumi risk prosesinə nəzarət etmək üçün məsuliyyət daşıyır.

Risk Komitəsi

Risk Komitəsi risk strategiyasının işlənilib hazırlanması və risk prinsipləri, konsepsiyası, siyasəti və limitlərinin tətbiqi üçün ümumi məsuliyyət daşıyır. Komitə fundamental audit məsələləri üçün məsuliyyətlidir və müvafiq risk qərarlarını idarə və nəzarət edir.

MALİYYƏ HESABATLARI İLƏ BAĞLI QEYDLƏR (DAVAMI)*(Cədvəldəki rəqəmlər min Azərbaycan manatı ilə göstərilib)***24. Risklərin idarə edilməsi (davamı)***Risklərin idarə olunması*

Risklərin idarə olunması departamenti müstəqil nəzarət prosesini təmin etmək məqsədilə risklə bağlı prosedurların tətbiqi və dəstəklənməsi üçün məsuliyyət daşıyır.

Bankın xəzinədarlığı

Bankın xəzinədarlığı Bank aktivlərinin və öhdəliklərinin idarə olunması, eləcə də ümumi maliyyə strukturu üçün məsuliyyət daşıyır. Bundan əlavə, xəzinədarlıq Bankın maliyyələşdirmə və likvidlik riskləri üçün məsuliyyət daşıyır.

Daxili Audit

Daxili audit funksiyası hər il Bankda risklərin idarə olunması proseslərinin audit yoxlamasını apararaq, həm prosedurların münasibliyini, həm də Bankın prosedurlara riayət etməsini yoxlayır. Daxili Audit bütün qiymətləndirmələrin nəticələrini rəhbərliklə müzakirə edir və nəticə və tövsiyələr haqqında Audit Komitəsinə hesabat verir.

Risklərin ölçülməsi və hesabatçılıq sistemləri

Bankın riskləri həm adi şəraitdə yaranması ehtimal edilən zərəri, həm də statistik modellər əsasında maksimal faktiki zərərlərin qiymətləndirilməsi olan gözlənilməyən zərərləri əks etdirən metoddan istifadə etməklə ölçülür. Modellər keçmiş təcrübədən əldə edilmiş və iqtisadi şəraitləri nəzərə almaqla düzəlişlər edilmiş ehtimallardan istifadə edir. Bundan əlavə, Bank baş verməsi ehtimal edilməyən ağır hadisələr əslində baş verdiyi təqdirdə daha pis hadisələrin ssenari modellərini hazırlayır.

Risklərin monitorinqi və nəzarət edilməsi ilk öncə Bankın müəyyən etdiyi limitlərə əsaslanır. Belə limitlər Bankın biznes strategiyasını və bazar mühitini, eləcə də Bankın qəbul etmək istədiyi risk səviyyəsini əks etdirir və bu zaman əsas diqqət ayrı-ayrı sahələrə yetirilir. Bundan əlavə, Bank bütün risk və əməliyyat növləri üzrə məcmu risk həcmi ilə bağlı olaraq ümumi risk daşıma qabiliyyətinə nəzarət edir və ölçür.

Bütün fəaliyyət növləri üzrə əldə edilmiş məlumat risklərin təhlil və nəzarət edilməsi və tez aşkar olunması məqsədilə yoxlanılır və işlənir. Bu məlumat izahlarla birlikdə İdarə Heyətinə, Risk Komitəsinə və hər bir bölmənin rəhbərinə təqdim edilir. Hesabata kredit riskinin ümumi həcmi haqqında məlumat, limitlərdən istisnalar və likvidlik əmsalları daxil edilir. Hər ay sənaye sahəsi, müştəri və coğrafi risklər kəsiyində risklər haqqında məlumat təqdim edilir. Baş rəhbərlik hər rüb kredit zərərləri üçün ehtiyat yaratmaq zərurətini müəyyən edir. İdarə Heyəti rübdə bir dəfə risklər haqqında ətraflı hesabat alır, həmin hesabatda isə bankın risklərini qiymətləndirmək və müvafiq qərarlar qəbul etmək üçün bütün zəruri məlumat açıqlanır.

Bankın bütün səviyyələri üçün risklər haqqında xüsusi hesabatlar hazırlanır və paylanır ki, bütün bölmələr geniş, zəruri və aktual məlumatla tanış olmaq imkanını əldə etsinlər.

İdarə Heyəti və Bankın bütün digər müvafiq işçilərinin hər gün keçirilən qısa iclaslarında bazar limitlərinin və likvidliyin dəstəklənməsi, eləcə də risklərlə bağlı digər dəyişikliklər müzakirə olunur.

Risklərin azaldılması

Bank kredit risklərini azaltmaq üçün girovdan fəal istifadə edir.

Həddindən artıq risk konsentrasiyası

Bu tip risklərin yaranma səbəbləri, biznes tərəfdaşlarının eyni və ya oxşar iş fəaliyyəti ilə məşğul olmasından, iş növünün eyni coğrafi regionda yer almasından, eyni iqtisadi xüsusiyyətlərə malik olan, iqtisadi və siyasi şərtlərdən asılı olan və bu səbəbdən müqavilələrdə göstərilmiş şərtlərin pozulma ehtimalını artıran risklər nəzərdə tutulur. Bankın artan fəaliyyətinin xüsusi coğrafi yerlərdə və sənaye sahələrində konsentrasiyası nisbi həssaslığın yaranmasına səbəb ola bilər.

MALİYYƏ HESABATLARI İLƏ BAĞLI QEYDLƏR (DAVAMI)*(Cədvəldəki rəqəmlər min Azərbaycan manatı ilə göstərilib)***24. Risklərin idarə edilməsi (davamı)***Həddindən artıq risk konsentrasiyası (davamı)*

Həddindən artıq risk konsentrasiyasının təsiri altına düşməmək üçün, Bank daxili prosedurlarında müxtəlif xüsusiyyətlərə malik olan portfəllərin idarə edilməsi qaydaları ilə təmin olunur. Müəyyən edilmiş risk konsentrasiyası müvafiq qaydada nəzarət və idarə olunur.

Kredit riski

Kredit riski – Bankın sifarişçiləri, müştəriləri və ya biznes tərəfdaşları müqavilə öhdəliklərini yerinə yetirmədikləri üçün Bankın zərər çəkməsi riskidir. Bank kredit riskini ayrı-ayrı biznes tərəfdaşları və coğrafi və sənaye konsentrasiyaları üzrə Bankın qəbul etməyə hazır olduğu riskin həcmi üzrə limitləri müəyyən etməklə və həmin limitlərə riayət edilməni monitorinq etməklə idarə edir və nəzarət altında saxlayır.

Bank kredit keyfiyyətinin yoxlanılması prosesini təsis etmişdir ki, girovun müntəzəm qaydada yenidən baxılması da daxil olmaqla biznes tərəfdaşlarının krediti ödəmək qabiliyyətlərində mümkün dəyişikliklərin tez müəyyən edilməsi təmin edilsin. Biznes tərəfdaşları üzrə limitlər kredit riskinin təsnifləşdirilməsi sistemindən istifadə etməklə müəyyən edilir. Kredit keyfiyyətinin müntəzəm qaydada yenidən baxılması prosesi Banka məruz qaldığı risklər nəticəsində potensial zərəri qiymətləndirmək və lazımı tədbirləri görmək imkanını yaradır.

Kreditlə bağlı təəhhüd riskləri

Bankın müştərilərə verdiyi zəmanətlər əsasında Bank tərəfindən onların adından ödənişlər aparmaq zərurəti yarana bilər. Müştərilər bu ödənişləri Banka akkreditivin şərtləri əsasında qaytarırlar. Onlar Bankı kredit risklərinə oxşar risklərə məruz qoyur, bunlar da eyni nəzarət prosesləri və qaydaları ilə azaldılır.

Aşağıdakı cədvəldə maliyyə vəziyyəti haqqında hesabatın komponentlər üçün məruz qala biləcəyi maksimal kredit riski göstərilir. Maksimal risk ümumi həcmdə, qarşılıqlı hesablaşma haqqında əsas razılaşmaların və girov razılaşmalarının istifadə edilməsi nəticəsində riskin azalmasını nəzərə almadan göstərilir.

<i>Qeydlər</i>	<i>Ümumi maksimal risk 31 dekabr 2009-cu il</i>	<i>Ümumi maksimal risk 31 dekabr 2008-cu il</i>	
Pul vəsaitləri və pul vəsaitlərinin ekvivalentləri (kassada olan pulları çıxmaqla)	5	44,324	36,877
Ticarət qiymətli kağızları	6	858	598
Geri satılma razılaşmaları əsasında alınmış qiymətli kağızlar	7	499	6,202
Kredit təşkilatlarından alınacaq məbləğlər	8	46,506	5,475
Satış üçün mövcud olan investisiya qiymətli kağızları	9	82,027	92,681
Ödəmə müddəti tamamlanana qədər saxlanılan investisiya qiymətli kağızları	9	714	-
Banklara verilmiş kreditlər	10	1,909	7,800
Müştərilərə verilmiş kreditlər	11	119,520	44,207
Digər aktivlər	14	98	93
		296,455	193,933
Maliyyə təəhhüdləri və potensial öhdəliklər		29,884	15,588
Cəmi kredit riskinin həcmi		326,339	209,521

Maliyyə alətləri ədalətli dəyərlə qeydə alınanda yuxarıda göstərilən məbləğlər dəyərin dəyişməsi nəticəsində gələcəkdə yarana bilən maksimal riskin həcmi deyil, cari kredit riskinin həcmi əks etdirir.

Maliyyə alətlərinin hər bir sinfi üzrə kredit riskinin maksimal həcmi haqqında daha ətraflı məlumat xüsusi qeydlərdə açıqlanır. Girovu və riski azaldan digər metodların təsiri aşağıda göstərilir.

Maliyyə aktivlərinin sinifləri üzrə kreditin keyfiyyəti

Maliyyə aktivlərinin kredit keyfiyyəti Bankın daxili kredit reytingləri ilə idarə olunur. Aşağıdakı cədvəldə Bankın kredit reytingi sisteminə əsaslanaraq maliyyə vəziyyəti haqqında hesabatın kreditlə bağlı sətirlərində aktivlərin sinifləri üzrə kredit keyfiyyəti göstərilir.

MALİYYƏ HESABATLARI İLƏ BAĞLI QEYDLƏR (DAVAMI)*(Cədvəldəki rəqəmlər min Azərbaycan manatı ilə göstərilib)***24. Risklərin idarə edilməsi (davamı)***Maliyyə aktivlərinin sinifləri üzrə kreditin keyfiyyəti (davamı)*

Qeydlər	<u>Vaxtı keçməmiş və dəyərsizləşməmiş</u>			Vaxtı keçmiş, lakin dəyərsizləşməmiş 2009	Fərdi şəkildə dəyərsizləşmiş 2009	Cəmi 2009
	Yüksək reyting 2009	Standart Reyting 2009	Qeyri-standart reyting 2009			
Geri satılma razılaşmaları əsasında alınmış qiymətli kağızlar	7	499	-	-	-	499
Kredit təşkilatlarından alınacaq məbləğlər	8	-	46,506	-	-	46,506
Satış üçün mövcud olan investisiya qiymətli kağızları	9	82,027	-	-	-	82,027
Ödəmə müddəti tamamlanana qədər saxlanılan investisiya qiymətli kağızları	9	-	728	-	-	728
Banklara verilmiş kreditlər	10	-	1,909	-	-	1,909
Müştərilərə verilmiş kreditlər	11	-	-	-	-	-
Müəssisələrə verilmiş kreditlər		83,775	-	20,414	13,067	117,256
Fiziki şəxslərə verilmiş kreditlər		4,459	-	-	365	4,824
Cəmi		170,760	49,143	20,414	13,432	253,749
Qeydlər	<u>Vaxtı keçməmiş və dəyərsizləşməmiş</u>			Vaxtı keçmiş, lakin dəyərsizləşməmiş 2008	Fərdi şəkildə dəyərsizləşmiş 2008	Cəmi 2008
	Yüksək reyting 2008	Standart Reyting 2008	Qeyri-standart reyting 2008			
Geri satılma razılaşmaları əsasında alınmış qiymətli kağızlar	7	6,202	-	-	-	6,202
Kredit təşkilatlarından alınacaq məbləğlər	8	-	5,475	-	-	5,475
Satış üçün mövcud olan investisiya qiymətli kağızları	9	92,681	-	-	-	92,681
Banklara verilmiş kreditlər	10	-	7,800	-	-	7,800
Müştərilərə verilmiş kreditlər	11	-	-	-	-	-
Müəssisələrə verilmiş kreditlər		34,826	-	-	7,090	41,916
Fiziki şəxslərə verilmiş kreditlər		3,123	-	-	1,186	4,309
Cəmi		136,832	13,275	-	8,276	158,383

MALİYYƏ HESABATLARI İLƏ BAĞLI QEYDLƏR (DAVAMI)*(Cədvəldəki rəqəmlər min Azərbaycan manatı ilə göstərilir)***24. Risklərin idarə edilməsi (davamı)**

Müştərilərə verilmiş vaxtı keçmiş kreditlərə vaxtı yalnız bir neçə gün ötmüş kreditlər daxildir. Vaxtı keçmiş kreditlərin müddətlər üzrə təhlili aşağıda təqdim olunur. Vaxtı keçmiş kreditlərin əksəriyyəti dəyərsizləşmiş hesab olunmur.

	<i>30 gündən az 2009</i>	<i>31 - 60 gün 2009</i>	<i>61 - 90 gün 2009</i>	<i>90 gündən çox 2009</i>	<i>Cəmi 2009</i>
Müştərilərə verilmiş kreditlər					
Korporativ kreditlər	19,819	595	-	-	20,414
Cəmi	19,819	595	-	-	20,414

Bank tərəfindən kreditlərlə bağlı aktivlərin təsnifləşdirilməsi aşağıdakı qaydada həyata keçirilmişdir:

Yüksək reytingli – bura dövr ərzində kredit şərtlərində heç bir dəyişiklik olmayan, ödəniş müddətində gecikmə olmayan və maliyyə vəziyyəti əla qiymətləndirilən biznes tərəfdaşları aid edilir.

Standart reytingli - bura dövr ərzində kredit şərtlərində heç bir dəyişiklik olmayan, ödəniş müddətində gecikmə olmayan və maliyyə vəziyyəti yaxşı qiymətləndirilən biznes tərəfdaşları aid edilir.

Qeyri-standart reytingli - bura dövr ərzində kredit şərtlərinə dəyişiklik edilən, əsas və faiz borclarında gecikmələr olmayan və maliyyə vəziyyəti qənaətbəxş qiymətləndirilən biznes tərəfdaşları aid edilir.

Vaxtı keçmiş, lakin dəyərsizləşmiş - bura dövr ərzində kredit şərtlərinə dəyişiklik edilən, əsas və faiz borclarında vaxtı keçmiş borcları olan və maliyyə vəziyyəti kafi qiymətləndirilən biznes tərəfdaşları aid edilir.

Fərdi şəkildə dəyərsizləşmiş - bura dövr ərzində kredit şərtlərinə dəyişiklik edilən, əsas və faiz borclarında vaxtı keçmiş borcları olan və maliyyə vəziyyəti kafi və qeyri-kafi qiymətləndirilən biznes tərəfdaşları aid edilir.

Siyasətinə uyğun olaraq Bank kredit portfeli daxilində reytingləri dəqiq və ardıcıl şəkildə tətbiq etməlidir. Bu mövcud risklərin məqsədli idarə olunması, habelə kredit risklərinin həcmələrini bütün fəaliyyət növləri, coğrafi bölgələr və məhsullar üzrə müqayisə edilməsi imkanını təmin edəcəkdir. Reyting sistemi biznes tərəfdaşlarının qiymətləndirilməsi üçün əsas ilkin məlumat olan bir sıra maliyyə-analitik metodlara, eləcə də işlənmiş bazar məlumatlarına əsaslanır. Bütün daxili risk kateqoriyaları Bankın reyting siyasətinə uyğun olaraq müəyyən edilir. Verilən reytinglər müntəzəm qaydada qiymətləndirilir və yenidən baxılır.

Dəyərsizləşmənin qiymətləndirilməsi

Kreditlərin dəyərsizləşmə baxımından qiymətləndirilməsi zamanı nəzərə alınan əsas amillərə aşağıdakılar daxildir: əsas məbləğlərin və faizlərin ödənilməsinin 90 gündən artıq müddətdə gecikdirilib-gecikdirilməməsi, biznes tərəfdaşlarının pul vəsaitlərinin hərəkətlərində çətinliklər haqqında məlumatın olub-olmaması, kredit reytinglərinin aşağı düşməsi və ya müqavilənin ilkin şərtlərinin pozulması. Bank dəyərsizləşmə baxımından iki səviyyədə qiymətləndirmə aparır: fərdi şəkildə qiymətləndirilən ehtiyatlar və məcmu şəkildə qiymətləndirilən ehtiyatlar.

Fərdi şəkildə qiymətləndirilən ehtiyatlar

Bank fərdi olaraq mühüm olan hər bir kredit və ya avans üzrə tələb olunan ehtiyatları fərdi şəkildə müəyyən edir. Ehtiyatların məbləği müəyyən edildiyi zaman aşağıdakı amillər nəzərə alınır: biznes tərəfdaşının biznes-planının dayanıqlığı, onun maliyyə çətinlikləri yarandığı təqdirdə fəaliyyət nəticələrini təkmilləşdirmək qabiliyyəti, proqnozlaşdırılan mədaxillər və müflislik halında gözlənilən dividend ödənişləri, maliyyə dəstəyinin cəlb edilməsi imkanı, girovun satış dəyəri və gözlənilən pul vəsaitləri hərəkətinin müddətləri. Gözlənilməyən hadisələr daha yaxın diqqət yetirilməsini tələb etdiyi hallar istisna olmaqla, dəyərsizləşmə zərərləri hər hesabat tarixində qiymətləndirilir.

MALİYYƏ HESABATLARINA QEYDLƏR (DAVAMI)

31 dekabr 2009-cu il tarixində başa çatan il üzrə

(Cədvəldəki rəqəmlər min Azərbaycan manatı ilə göstərilir)

24. Risklərin idarə edilməsi (davamı)

Məcmu şəkildə qiymətləndirilən ehtiyatlar

Fərdi olaraq mühüm olmayan müştərilərə verilmiş kreditlərin (o cümlədən kredit kartları, ipoteka kreditləri və girovsuz istehlakçı kreditlərinin) və fərdi olaraq mühüm olan, lakin fərdi şəkildə dəyərsizləşməsinə dair obyektiv sübutlar olmayan kreditlərin dəyərsizləşməsi üçün ehtiyatlar Məcmu şəkildə qiymətləndirilir. Ehtiyatlar hər bir hesabat tarixinə qiymətləndirilir və bu zaman hər bir kredit portfeli ayrıca təhlil edilir.

Məcmu şəkildə qiymətləndirmə zamanı fərdi şəkildə dəyərsizləşməyə dair obyektiv sübut olmayanda da portfelin dəyərsizləşməsi müəyyən edilir. Dəyərsizləşmə zərərləri aşağıdakı məlumatları nəzərə almaqla müəyyən edilir: portfel üzrə tarixi zərərlər, cari iqtisadi şəraitlər, zərərin çəkilməsi ehtimal edilən andan həmin zərərin dəyərsizləşmə üzrə fərdi şəkildə qiymətləndirilən dəyərsizləşmə zərərinə tələb etməsi müəyyən edildiyi anadək təxmini müddət və gözlənilən mədaxillər və aktiv dəyərsizləşdikdən sonra dəyərin bərpa edilməsi. Bölmə rəhbərliyi bir ilədək ola bilən bu müddətin müəyyən edilməsinə görə məsuliyyət daşıyır. Bundan sonra dəyərsizləşmə ehtiyatı kredit rəhbərliyi tərəfindən Bankın ümumi siyasətinə uyğunluq baxımından yoxlanılır.

Bankın pul aktivləri və öhdəlikləri üzrə coğrafi cəmləşmə belədir:

	<i>31 dekabr 2009-cu il</i>				<i>31 dekabr 2008-ci il</i>			
	<i>Azərbaycan</i>	<i>İƏİT</i>	<i>MDB və digər qeyri-İƏİT</i>	<i>Cəmi</i>	<i>Azərbaycan</i>	<i>İƏİT</i>	<i>MDB və digər qeyri-İƏİT</i>	<i>Cəmi</i>
Maliyyə aktivləri:								
Pul vəsaitləri və pul vəsaitlərinin ekvivalentləri	30,916	19,531	9	50,456	35,980	2,677	54	38,711
Ticarət qiymətli kağızları	-	843	15	858	598	-	-	598
Geri satılma razılaşmaları əsasında alınmış qiymətli kağızlar	499	-	-	499	6,202	-	-	6,202
Kredit təşkilatlarından alınacaq məbləğlər	42,666	-	3,840	46,506	4,330	1,145	-	5,475
Satış üçün mövcud olan investisiya qiymətli kağızları	82,027	-	-	82,027	92,681	-	-	92,681
Ödəmə müddəti tamamlanana qədər saxlanılan investisiya qiymətli kağızları	714	-	-	714	-	-	-	-
Banklara verilmiş kreditlər	1,909	-	-	1,909	7,800	-	-	7,800
Müştərilərə verilmiş kreditlər	119,520	-	-	119,520	44,207	-	-	44,207
Digər maliyyə aktivləri	98	-	-	98	89	4	-	93
	278,349	20,374	3,864	302,587	191,887	3,826	54	195,767
Maliyyə öhdəlikləri:								
Azərbaycan Respublikasının Mərkəzi Bankı, banklar və dövlət orqanları qarşısında öhdəliklər	12,486	-	-	12,486	1,485	-	-	1,485
Müştərilər qarşısında öhdəliklər	166,391	-	-	166,391	82,516	-	30	82,546
Digər maliyyə öhdəlikləri	154	-	-	154	128	-	-	128
	179,031	-	-	179,031	84,129	-	30	84,159
Xalis aktivlər	99,318	20,374	3,864	123,556	107,758	3,826	24	111,608

MALİYYƏ HESABATLARINA QEYDLƏR (DAVAMI)

31 dekabr 2009-cu il tarixində başa çatan il üzrə

(Cədvəldəki rəqəmlər min Azərbaycan manatı ilə göstərilib)

24. Risklərin idarə edilməsi (davamı)

Likvidlik riski və maliyyələşdirmənin idarə edilməsi

Likvidlik riski adi və ya fəvqəladə şəraitdə ödəniş tarixində Bankın ödənişlə bağlı öhdəliklərini yerinə yetirə bilməməsi riskidir. Bu riski məhdudlaşdırmaq məqsədilə rəhbərlik mövcud minimal bank əmanətləri məbləğindən əlavə müxtəlif maliyyələşdirmə mənbələrini təmin etmişdir və bundan əlavə likvidliyi nəzərə almaqla aktivləri idarə edir və gələcək pul vəsaitləri hərəkətlərinin və likvidliyin gündəlik monitorinqini həyata keçirir. Bu proses gözlənilən pul vəsaitləri hərəkətlərinin qiymətləndirilməsini və tələb olunduqda əlavə maliyyələşdirmə əldə etmək üçün istifadə edilə bilən yüksək keyfiyyətli təminatın mövcudluğunu daxil edir.

Bank pul vəsaitlərinin hərəkəti gözlənilmədən kəsildiyi təqdirdə asanlıqla satıla bilən yüksək tələbatlı növbə-növ aktivlər portfelinə sahibdir. Bundan əlavə, Bank ARMB-da mütləq ehtiyat yerləşdirmiş və onun məbləği cəlb edilmiş müştəri əmanətlərinin səviyyəsindən asılıdır.

Likvidlik vəziyyəti Bank tərəfindən ARMB-nın təyin etdiyi müəyyən likvidlik əmsallarına əsaslanır. 31 dekabr 2009-cu və 2008-ci il tarixlərində bu əmsallar aşağıdakı kimi olmuşdur:

	<i>31 dekabr 2009-cu il, %</i>	<i>31 dekabr 2008-ci il, %</i>
Ani likvidlik əmsalı (bir gün ərzində alınacaq və ya satılacaq aktivlər / tələb əsasında ödənilən öhdəliklər)	77	235

Maliyyə öhdəliklərinin ödəniş tarixinə qalmış müddətlər üzrə təhlili

Aşağıdakı cədvəldə diskont edilməmiş müqavilə öhdəlikləri əsasında Bankın 31 dekabr 2009-cu və 2008-ci il tarixlərinə maliyyə öhdəlikləri ödəniş tarixinə qalmış müddətlər üzrə təqdim edilir. Tələb əsasında ödənilməli öhdəliklər ödəniş tələbinin mümkün olan ən tez tarixdə verilmiş hesab olunur. Bununla bərabər Bank gözləyir ki, müştərilərin çoxu Bank ödənişi aparmalı olduğu ən tez tarixdə ödənişi tələb etməyəcək və cədvəl keçmiş müddətlər üçün əmanətlərin tələb edilməsi haqqında məlumat əsasında Bankın hesabladığı gözlənilən pul vəsaitləri hərəkətlərini əks etdirmir.

Maliyyə öhdəlikləri

As at 31 December 2009	<i>3 aydan az</i>	<i>3 – 12 ay</i>	<i>1 – 5 il</i>	<i>5 ildən çox</i>	<i>Cəmi 2009</i>
Azərbaycan Respublikasının Mərkəzi Bankı, banklar və dövlət orqanları qarşısında öhdəliklər	57	176	12,434	341	13,008
Müştərilər qarşısında öhdəliklər	134,482	34,182	-	-	168,664
Digər maliyyə öhdəlikləri	154	-	-	-	154
Cəmi diskont edilməmiş maliyyə öhdəlikləri	134,693	34,358	12,434	341	181,826

Maliyyə öhdəlikləri

As at 31 December 2009	<i>3 aydan az</i>	<i>3 – 12 ay</i>	<i>1 – 5 il</i>	<i>5 ildən çox</i>	<i>Cəmi 2008</i>
Azərbaycan Respublikasının Mərkəzi Bankı, banklar və dövlət orqanları qarşısında öhdəliklər	8	11	1,205	341	1,565
Müştərilər qarşısında öhdəliklər	42,726	39,860	235	-	82,821
Digər maliyyə öhdəlikləri	44	84	-	-	128
Cəmi diskont edilməmiş maliyyə öhdəlikləri	42,778	39,955	1,440	341	84,514

MALİYYƏ HESABATLARINA QEYDLƏR (DAVAMI)

31 dekabr 2009-cu il tarixində başa çatan il üzrə

(Cədvəldəki rəqəmlər min Azərbaycan manatı ilə göstərilir)

24. Risklərin idarə edilməsi (davamı)

Likvidlik riski və maliyyələşdirmənin idarə edilməsi (davamı)

Aşağıdakı cədvəldə Bankın maliyyə təəhhüdləri və potensial öhdəliklərinin müqavilə müddətləri göstərilir.

	<i>3 aydan az</i>	<i>3 – 12 ay</i>	<i>1 – 5 il</i>	<i>Qeyri-müəyyən</i>	<i>Cəmi</i>
<i>31 dekabr 2009-cu il</i>	14,931	12,719	3,015	-	30,665
<i>31 dekabr 2008-ci il</i>	885	8,715	401	6,732	16,733

Bank gözləyir ki, potensial öhdəliklərin və ya təəhhüdlərin hamısının öhdəlik müddəti tamamlanana qədər yerinə yetirilməsi tələb olunmayacaqdır.

Bankın öhdəlikləri yerinə yetirmək qabiliyyəti müəyyən müddət ərzində aktivlərin ekvivalent məbləğini reallaşdırmaq qabiliyyətindən asılıdır. Bir il müddətində aidiyyəti olan şəxslərin təşkilatlarından alınmış iri əmanətlərin cəmləşməsi mövcuddur. Bu vəsaitlərin iri məbləğdə çıxarılması Bankın əməliyyatlarına mənfi təsir göstərə bilər. Rəhbərlik hesab edir ki, yaxın gələcəkdə Bankın maliyyələşdirməsi həmin səviyyədə saxlanacaq və bu vəsaitləri çıxarmaq zərurəti yaranarsa, Bank əvvəlcədən bildiriş alacaq və lazımı ödənişləri aparmaq məqsədilə tez satılan aktivlərini sata biləcək.

Ödəmə müddətlərində fərqlərin təhlili cari hesablarda tarixi sabitliyi əks etdirmir. Onların ödənilməsi tarixən yuxarıdakı cədvəllərdə göstərilən müddətlərdən daha uzun müddətdə aparılırdı. Bu qalıqlar yuxarıdakı cədvəllərdə üç aydan az müddət ərzində ödənilməli məbləğlərə daxil edilmişdir.

Əməliyyat riski

Əməliyyat riski – sistemlərin nasazlığı, işçilərin səhvi, saxtakarlığı və ya xarici hadisələr nəticəsində yaranan riskdir. Nəzarət sistemi işləməyəndə əməliyyat riskləri nüfuza xələl vura, hüquqi nəticələrə və ya maliyyə zərərlərinə gətirib çıxara bilər. Bank bütün əməliyyat risklərinin aradan götürülməsini güman edə bilməz, lakin Bank bu riskləri nəzarət sistemi və potensial risklərin izlənməsi və onlarla bağlı tədbirlərin görülməsi yolu ilə idarə edə bilər. Nəzarət sistemində vəzifələrin səmərəli bölünməsi, daxil olma, təsdiq etmə və tutuşdurma prosedurları, heyətin təlimləndirilməsi və qiymətləndirilməsi prosesləri, eləcə də daxili auditdən istifadə daxildir.

Bazar riski

Bazar riski maliyyə alətlərinin gələcək pul vəsaitləri hərəkətlərinin ədalətli dəyəri faiz dərəcəsi, valyuta məzənnələri və pay alətlərinin qiymətləri kimi bazar parametrlərində dəyişikliklər nəticəsində təəddüd eləməsi riskidir. Bank bazar riskini həssaslıq təhlilindən istifadə etməklə idarə edir. Bankın iri bazar riski təmərküzləri yoxdur.

Faiz dərəcəsi riski

Faiz dərəcəsi riski maliyyə aktivlərinin ədalətli dəyərinin və ya gələcək pul vəsaitləri hərəkətlərinin faiz dərəcəsinin artması/azalması nəticəsində ucuzlaşması/bahalaşması riskidir. Aşağıdakı cədvəldə Bankın əməliyyatlar haqqında hesabatının, digər dəyişkən göstəricilərin sabit qalması şərti ilə, faiz dərəcəsinə mümkün dəyişikliklərə qarşı həssaslığı təqdim olunur.

Cari ilin mənfəətinin həssaslığı 31 dekabr 2009-cu il tarixinə dəyişən faiz dərəcəli qeyri-ticarət maliyyə aktivləri və maliyyə öhdəlikləri əsasında hesablanmış bir il üçün xalis faiz gəliri üzrə faiz dərəcəsinə ehtimal edilən dəyişikliklərin təsiridir. Kapitalın həssaslığı gəlirlilik əyrisindən paralel kənarlaşmaların olması fərziyyəsi əsasında faiz dərəcələrində ehtimal edilən dəyişikliklərin 31 dekabr 2009-cu il tarixinə müəyyən dərəcəli satış üçün mövcud olan maliyyə aktivlərini yenidən qiymətləndirməklə hesablanır. Bununla bərabər, yerli bazarda satış üçün mövcud olan maliyyə aktivlərinin faiz dərəcəsi alışı və ya satış zamanı həmin qiymətli kağızlar üzrə hesablanmış endirimə və ya əlavəyə (alınmış və ya satılmış qiymətli kağızların faktiki qiymətinə daxil edilir) əsaslandığı üçün, müəyyən dərəcəli satış üçün mövcud olan maliyyə aktivlərinə tətbiq edilən dərəcələrdə hər hansı dəyişikliklər kapitalla heç bir təsir göstərmir.

MALİYYƏ HESABATLARINA QEYDLƏR (DAVAMI)

31 dekabr 2009-cu il tarixində başa çatan il üzrə

(Cədvəldəki rəqəmlər min Azərbaycan manatı ilə göstərilib)

24. Risklərin idarə edilməsi (davamı)

Valyuta riski

Valyuta riski – maliyyə alətinin dəyərinin xarici valyuta dərəcələrində dəyişikliklərə görə tərəddüd etməsi riskidir. Bank özünün maliyyə vəziyyətinə və pul vəsaitlərinin hərəkətinə qüvvədə olan xarici valyuta məzənnələrindəki dəyişikliklərin təsir göstərməsi riskinə məruzdur.

Aktivlərin və öhdəliklərin idarə edilməsi komitəsi valyuta riskini AZN devalvasiyasının və digər makroiqtisadi göstəricilərin qiymətləndirilmiş əsasında açıq valyuta vəziyyətini idarə etməklə idarə edir. Bu Banka valyuta dərəcələrinin milli valyutaya qarşı əhəmiyyətli dəyişməsindən zərərləri minimalaşdırmaq imkanını verir. ARMB-nin tələblərinə uyğunlaşmaq məqsədilə xəzinədarlıq Bankın açıq valyuta mövqeyinin gündəlik monitorinqini həyata keçirir.

31 dekabr 2009-cu ildə Bankın xarici valyuta riskinə məruz qalması aşağıdakı cədvəldə təqdim olunur:

	AZN	ABŞ dolları	Avro	Digər valyuta	2009-cu il cəmi
Maliyyə aktivləri					
Pul vəsaitləri və pul vəsaitlərinin ekvivalentləri	22,888	2,768	24,758	42	50,456
Ticarət qiymətli kağızları	-	415	398	45	858
Geri satılma razılaşmaları əsasında alınmış qiymətli kağızlar	499	-	-	-	499
Kredit təşkilatlarından alınacaq məbləğlər	29,254	7,333	9,080	839	46,506
Satış üçün mövcud olan investisiya qiymətli kağızları	82,027	-	-	-	82,027
Ödəmə müddəti tamamlanana qədər saxlanılan investisiya qiymətli kağızları	294	420	-	-	714
Banklara verilmiş kreditlər	1,101	808	-	-	1,909
Müştərilərə verilmiş kreditlər	105,406	13,889	225	-	119,520
Digər maliyyə aktivləri	9	43	27	19	98
Cəmi maliyyə aktivləri	241,478	25,676	34,488	945	302,587
Maliyyə öhdəlikləri					
Azərbaycan Respublikasının Mərkəzi Bankı, banklar və dövlət orqanları qarşısında öhdəliklər	12,486	-	-	-	12,486
Müştərilər qarşısında öhdəliklər	103,502	28,074	34,801	14	166,391
Digər maliyyə öhdəlikləri	147	-	7	-	154
Cəmi maliyyə öhdəlikləri	116,135	28,074	34,808	14	179,031
Xalis maliyyə mövqeyi	125,343	(2,398)	(320)	931	123,556

MALİYYƏ HESABATLARINA QEYDLƏR (DAVAMI)

31 dekabr 2009-cu il tarixində başa çatan il üzrə

(Cədvəldəki rəqəmlər min Azərbaycan manatı ilə göstərilib)

24. Risklərin idarə edilməsi (davamı)

Valyuta riski (davamı)

31 dekabr 2008-ci ildə Bankın xarici valyuta riskinə məruz qalması aşağıdakı cədvəldə təqdim olunur:

	AZN	ABŞ dolları	Avro	Digər valyuta	2008-ci il cəmi
Maliyyə aktivləri					
Pul vəsaitləri və pul vəsaitlərinin ekvivalentləri	34,241	1,893	232	2,345	38,711
Ticarət qiymətli kağızları	-	285	292	21	598
Geri satılma razılaşmaları əsasında alınmış qiymətli kağızlar	6,202	-	-	-	6,202
Kredit təşkilatlarından alınacaq məbləğlər	4,035	695	745	-	5,475
Satış üçün mövcud olan investisiya qiymətli kağızları	92,681	-	-	-	92,681
Banklara verilmiş kreditlər	7,800	-	-	-	7,800
Müştərilərə verilmiş kreditlər	44,184	23	-	-	44,207
Digər maliyyə aktivləri	92	1	-	-	93
Cəmi maliyyə aktivləri	189,235	2,897	1,269	2,366	195,767
Maliyyə öhdəlikləri					
Azərbaycan Respublikasının Mərkəzi Bankı, banklar və dövlət orqanları qarşısında öhdəliklər	1,485	-	-	-	1,485
Müştərilər qarşısında öhdəliklər	79,168	3,210	165	3	82,546
Digər maliyyə öhdəlikləri	128	-	-	-	128
Cəmi maliyyə öhdəlikləri	80,781	3,210	165	3	84,159
Xalis maliyyə mövqeyi	108,454	(313)	1,104	2,363	111,608

Valyuta riskinə həssaslıq

Aşağıdakı cədvəldə Bankın ABŞ dollarının və Avronun AZN-ə qarşı 10% artması və ya azalmasına həssaslığı göstərilir. 10% dərəcəsi – baş rəhbərliyə valyuta riski haqqında daxili hesabatlar verildəndə istifadə edilən həssaslıq dərəcəsidir və rəhbərlik tərəfindən xarici valyuta məzənnələrində mümkün dəyişikliyin qiymətləndirilməsini təmsil edir. Həssaslıq təhlilinə yalnız xarici valyuta ilə ifadə edilmiş mövcud monetar maddələr daxildir və onların dövrün sonunda çevrilməsi zamanı valyuta məzənnələrində 10%-lik dəyişiklik edilir. Həssaslıq təhlilinə xarici kreditlər, eləcə də kreditin verildiyi valyuta kredit verənin və ya borc alanın valyutasından fərqli olanda, Bank daxilində xarici əməliyyatlara kreditlər daxildir.

31 dekabr 2009-cu il və 2008-ci il tarixlərində aktivlərin dəyərləri əsasında vergidən əvvəl mənfəətə təsir:

	31 dekabr 2009-cu il		31 dekabr 2008-ci il	
	AZN/ABŞ dolları +10%	AZN/ ABŞ dolları -10%	AZN/ ABŞ dolları +10%	AZN/ ABŞ dolları -10%
Vergidən əvvəl mənfəətə təsir	240	(240)	31	(31)

	31 dekabr 2009-cu il		31 dekabr 2008-ci il	
	AZN/EUR +10%	AZN/EUR -10%	AZN/EUR +10%	AZN/EUR -10%
Vergidən əvvəl mənfəətə təsir	31	(31)	(110)	110

MALİYYƏ HESABATLARINA QEYDLƏR (DAVAMI)

31 dekabr 2009-cu il tarixində başa çatan il üzrə

(Cədvəldəki rəqəmlər min Azərbaycan manatı ilə göstərilib)

25. Maliyyə alətlərinin ədalətli dəyəri

Maliyyə alətlərinin ədalətli dəyərini qiymətləndirmə mexanizmləri ilə müəyyən etmək və açıqlamaq üçün Bank aşağıdakı iyerarxiyadan istifadə edir:

- Səviyyə 1: oxşar aktiv və öhdəliklər üçün fəal bazarda müəyyən edilmiş (düzəliş edilməmiş) qiymətlər;
- Səviyyə 2: uçota alınmış ədalətli dəyərə birbaşa və ya dolayısı ilə əhəmiyyətli təsir göstərən, bazarda müşahidə edilməyən ilkin məlumatlardan istifadə edən digər mexanizmlər və
- Səviyyə 3: uçota alınmış ədalətli dəyərə əhəmiyyətli təsir göstərən, müşahidə edilən bazar məlumatlarına əsaslanan ilkin məlumatlardan istifadə edən mexanizmlər.

Aşağıdakı cədvəldə ədalətli dəyərle uçota alınmış maliyyə alətlərinin ədalətli dəyər iyerarxiyasının səviyyələr üzrə təhlili verilir:

<i>31 dekabr 2009-cu il</i>	<i>Səviyyə 1</i>	<i>Səviyyə 2</i>	<i>Səviyyə 3</i>	<i>Cəmi</i>
<i>Maliyyə aktivləri</i>				
Ticarət qiymətli kağızları	858	-	-	858
Satış üçün mövcud olan investisiyalar	82,027	-	-	82,027
	82,885	-	-	82,885

Ədalətli dəyərle qeydə alınmış maliyyə alətləri

Aşağıda qiymətləndirmə mexanizmlərindən istifadə etməklə ədalətli dəyərle qeydə alınmış maliyyə alətlərinin ədalətli dəyərinin müəyyən edilməsi təsvir olunur. Buraya alətləri qiymətləndirərkən bazar iştirakçılarının edəcəyi fərziyyələrin Bank tərəfindən qiymətləndirilməsi daxildir.

Sabit dərəcəli maliyyə alətləri

Amortizasiya olunmuş dəyərle uçota alınan müəyyən dərəcəli maliyyə aktivləri və öhdəliklərinin ədalətli dəyəri ilk dəfə tanındığı zaman bazar faiz dərəcələrinin analoji maliyyə alətləri üçün təklif edilmiş cari bazar dərəcələri ilə müqayisə edilməsi yolu ilə qiymətləndirilir. Müəyyən faizli depozitlərin qiymətləndirilmiş ədalətli dəyəri analoji kredit riski və ödəmə müddəti olan borclar üçün pul bazarında qüvvədə olan diskont edilmiş pul vəsaitlərinin hərəkətləri əsasında hesablanır. Birjada buraxılmış borc alətlərinin ədalətli dəyəri elan edilmiş bazar qiymətlərinə əsaslanır. Buraxılmış istiqrazlar üçün bazar qiymətləri mövcud olmayanda ödəniş tarixinədək qalan müddəti nəzərə almaqla cari faiz dərəcəsi ilə gəlirlilik öyrisi əsasında diskont edilmiş pul vəsaitlərinin hərəkətləri modeli istifadə edilir.

MALİYYƏ HESABATLARINA QEYDLƏR (DAVAMI)

31 dekabr 2009-cu il tarixində başa çatan il üzrə

(Cədvəldəki rəqəmlər min Azərbaycan manatı ilə göstərilib)

25. Maliyyə alətlərinin ədalətli dəyəri (davamı)

Ədalətli dəyərlə əks etdirilməmiş maliyyə aktivlərinin və öhdəliklərinin ədalətli dəyəri

Aşağıda Bankın maliyyə vəziyyəti haqqında hesabatında ədalətli dəyərlə əks etdirilməmiş maliyyə alətlərinin balans dəyərləri və ədalətli dəyərləri siniflər üzrə müqayisə edilir. Cədvəldə qeyri-maliyyə aktivlərin və öhdəliklərin ədalətli dəyərləri təqdim edilmir:

	<i>Balans dəyəri</i>	<i>Ədalətli dəyər</i>	<i>Tanınmamış gəlir/(zərər)</i>	<i>Balans dəyəri</i>	<i>Ədalətli dəyər</i>	<i>Tanınmamış gəlir/(zərər)</i>
	<i>31 dekabr</i>	<i>31 dekabr</i>	<i>31 dekabr</i>	<i>31 dekabr</i>	<i>31 dekabr</i>	<i>31 dekabr</i>
	<i>2009-cu il</i>	<i>2009-cu il</i>	<i>2009-cu il</i>	<i>2008-ci il</i>	<i>2008-ci il</i>	<i>2008-ci il</i>
Maliyyə aktivləri						
Pul vəsaitləri və pul vəsaitlərinin ekvivalentləri	50,456	50,456	-	38,711	38,711	-
Kredit təşkilatlarından alınacaq məbləğlər	46,506	46,506	-	5,475	5,475	-
Ödəmə müddəti tamamlanana qədər saxlanılan investisiya qiymətli kağızları	714	714	-	-	-	-
Banklara verilmiş kreditlər	1,909	1,909	-	7,800	7,800	-
Müştərilərə verilmiş kreditlər	119,520	119,520	-	44,207	43,811	396
Financial liabilities						
Azərbaycan Respublikasının Mərkəzi Bankı, banklar və dövlət orqanları qarşısında öhdəliklər	12,486	12,486	-	1,485	1,046	(439)
Müştərilər qarşısında öhdəliklər	166,391	166,391	-	82,546	82,546	-
Reallaşdırılmamış ədalətli dəyərdə cəmi tanınmamış dəyişiklik			<u>-</u>			<u>(43)</u>

Ədalətli dəyərləri balans dəyərlərinə təxmini bərabər olan aktivlər

Tez satıla bilən və ödəmə müddəti qısa (üç aydan az) olan maliyyə aktivləri və öhdəlikləri ilə bağlı olaraq ehtimal edilir ki, onların balans dəyərləri təxminən ədalətli dəyərlərinə bərabərdir. Bu ehtimal müddətli depozitlər, ödəmə müddəti müəyyən edilməmiş əmanət hesabları və dəyişən dərəcəli maliyyə alətlərinə də tətbiq edilir.

Müəyyən və dəyişən dərəcəli maliyyə alətləri

Birjada alınıb-satılan borc alətlərinin ədalətli dəyəri elan edilmiş bazar qiymətlərinə əsaslanır. Birjada alınıb-satılan borc alətlərinin ədalətli dəyəri oxşar şərtlər, kredit riski və qalan müddəti olan borc aləti üçün mövcud olan cari dərəcələri istifadə etməklə gələcək pul vəsaitlərinin hərəkətini diskont edərək qiymətləndirilir.

MALİYYƏ HESABATLARINA QEYDLƏR (DAVAMI)

31 dekabr 2009-cu il tarixində başa çatan il üzrə

(Cədvəldəki rəqəmlər min Azərbaycan manatı ilə göstərilir)

26. Maliyyə aktivlərinin və öhdəliklərinin ödəmə müddətlərinin təhlili

Aşağıdakı cədvəldə aktivlər və öhdəliklər onların qaytarılması və ya ödənilməsi gözlənilən müddətlər üzrə təhlil edilir. Bankın müqavilə ilə nəzərdə tutulmuş diskont edilməmiş ödəmə öhdəliyi “Risklərin idarə edilməsi” adlı 24-cü Qeyddə göstərilir.

	31 dekabr 2009-cu il			31 dekabr 2008-ci il		
	I il ərzində	I ildən artıq	Cəmi	I il ərzində	I ildən artıq	Cəmi
Maliyyə aktivləri						
Pul vəsaitləri və pul vəsaitlərinin ekvivalentləri	50,456	-	50,456	38,711	-	38,711
Ticarət qiymətli kağızları	858	-	858	598	-	598
Geri satılma razılaşmaları əsasında alınmış qiymətli kağızlar	499	-	499	6,202	-	6,202
Kredit təşkilatlarından alınacaq məbləğlər	46,506	-	46,506	5,475	-	5,475
Satış üçün mövcud olan investisiya qiymətli kağızları	82,027	-	82,027	92,681	-	92,681
Ödəmə müddəti tamamlanana qədər saxlanılan investisiya qiymətli kağızları	513	201	714	-	-	-
Banklara verilmiş kreditlər	1,909	-	1,909	7,800	-	7,800
Müştərilərə verilmiş kreditlər	63,981	55,539	119,520	27,631	16,576	44,207
Əmlak və avadanlıqlar	1,400	-	1,400	1,002	-	1,002
Qeyri-maddi aktivlər	712	-	712	239	-	239
Digər aktivlər	1,832	-	1,832	722	-	722
Cəmi aktivlər	250,693	55,740	306,433	181,061	16,576	197,637
Maliyyə öhdəlikləri						
Azərbaycan Respublikasının Mərkəzi Bankı, banklar və dövlət orqanları qarşısında öhdəliklər	1	12,485	12,486	-	1,485	1,485
Müştərilər qarşısında öhdəliklər	166,391	-	166,391	82,346	200	82,546
Cari mənfəət vergisi öhdəlikləri	-	-	-	2,508	-	2,508
Təxirə salınmış mənfəət vergisi öhdəlikləri	-	-	-	450	-	450
Zəmanətlər və digər öhdəliklər üçün ehtiyat	781	-	781	-	-	-
Digər öhdəliklər	205	-	205	137	-	137
Cəmi öhdəliklər	167,378	12,485	179,863	85,441	1,685	87,126

Beynəlxalq maliyyə təşkilatlarının təsis etdiyi proqramlar istisna olmaqla, Azərbaycanda ümumiyyətlə uzunmüddətli kreditlər yoxdur. Bununla bərabər, Azərbaycan bazarında qısamüddətli kreditlərin çoxu ödəmə tarixində kreditin yeniləşməsi gümanı ilə verilir. Bu səbəbdən aktivlərin ödəmə müddəti əslində yuxarıda göstərilmiş təhlildən fərqli ola bilər. Bundan əlavə, ödəmə müddətləri üzrə təhlil cari hesabların tarixi sabitliyini əks etdirmir. Tarixən onların satılmasında yuxarıdakı cədvəldə göstərilən müddətdən çox vaxt tələb olunurdu. Bu qalıqlar yuxarıdakı cədvəllərdə tələb əsasında ödənilən məbləğlərə daxil edilir. Ticarət qiymətli kağızları tələb əsasında ödənilən aktivlər kimi göstərilə də, bu aktivlərin tələb əsasında satılması maliyyə bazarının şəraitlərindən asılıdır. Əhəmiyyətli qiymətli kağızlar mövqeyi qısa zamanda qiymətə mənfəi təsir göstərmədən satıla bilməz.

MALİYYƏ HESABATLARINA QEYDLƏR (DAVAMI)

31 dekabr 2009-cu il tarixində başa çatan il üzrə

(Cədvəldəki rəqəmlər min Azərbaycan manatı ilə göstərilib)

27. Aidiyyəti olan şəxslərə dair açıqlamalar

24 sayılı “Aidiyyəti olan şəxslərə dair açıqlamalar” MHBS-na uyğun olaraq tərəflər bu halda aidiyyəti hesab edilir ki, bir tərəf digər tərəfə nəzarət etmək və ya maliyyə və ya əməliyyat qərarlarının qəbul edilməsində mühüm təsir göstərmək iqtidarındadır. Hər bir potensial aidiyyəti tərəf münasibətlərini nəzərdən keçirdikdə, diqqət bu münasibətlərin yalnız hüquqi formasına deyil, mahiyyətinə də yönəldilməlidir.

Aidiyyəti olan şəxslər aidiyyəti olmayan şəxslərin həyata keçirə bilmədiyi əməliyyatlarda iştirak edə bilər.

Aidiyyəti olan şəxslər arasında əməliyyatlar aidiyyəti olmayan şəxslər arasında əməliyyatlarla eyni şərtlər, müddət və məbləğdə aparılır.

Aidiyyəti olan şəxslərlə əməliyyatların həcmələri, ilin sonunda qalıq balansları və il üzrə əlaqəli xərc və gəlir aşağıda göstərilir:

	31 dekabr 2009-cu il					31 dekabr 2008-ci il				
	Əsas şirkət	Ümumi nəzarət altında olan müəssisələr	Əsas idarə heyəti	Sair	Cəmi	Əsas şirkət	Ümumi nəzarət altında olan müəssisələr	Əsas idarə heyəti	Sair	Cəmi
I yanvara kredit qalığı, ümumi	-	-	4	-	4	-	-	-	-	-
II ərzində verilmiş kreditlər	-	4,539	172	-	4,711	-	-	-	6	6
II ərzində kredit ödəmələri	-	(2,189)	(63)	-	(2,252)	-	-	-	(2)	(2)
31 dekabrda kredit qalığı, ümumi	-	2,350	113	-	2,463	-	-	-	4	4
Çıxılsın: 31 dekabrda olan dəyərsizləşmə ehtiyatı	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
31 dekabrda kredit qalığı, xalis	-	2,350	113	-	2,463	-	-	-	4	4
Kreditlər üzrə faiz gəliri	-	86	7	-	93	-	-	-	-	-
I yanvara depozitlər	33,303	100	100	-	33,503	2,536	-	-	-	2,536
II ərzində alınmış depozitlər	20,753	-	217	51,777	72,747	71,000	5,908	100	-	77,008
II ərzində ödənilmiş depozitlər	(39,746)	-	-	(13,896)	(53,642)	(40,233)	(5,808)	-	-	(46,041)
31 dekabrda depozitlər	14,310	100	317	37,881	52,608	33,303	100	100	-	33,503
31 dekabrda cari hesablar	6,101	32,994	21	35,354	74,470	3,902	1,973	17	6,791	12,683
Depozitlər üzrə faiz xərci	(1,230)	(9)	(10)	(1,790)	(3,039)	1,312	5	6	-	1,323
Verilmiş təəhhüdlər və zəmanətlər	-	3,082	-	-	3,082	-	453	-	-	453
Alınmış təəhhüdlər və zəmanətlər	-	1,659	-	-	1,659	-	-	-	-	-
Haqq və komissiya gəliri	61	513	-	-	574	-	-	-	-	-
Digər əməliyyat xərcləri	-	(154)	-	(60)	(214)	-	-	-	-	-

	31 dekabr 2009-cu ildə başa çatmış il	31 dekabr 2008-ci ildə başa çatmış il
Əmək haqqı və digər ödənişlər	811	335
Sosial sığorta məsrəfləri	178	74
İdarə Heyətinə cəmi ödənişlər	989	409

MALİYYƏ HESABATLARINA QEYDLƏR (DAVAMI)

31 dekabr 2009-cu il tarixində başa çatan il üzrə

(Cədvəldəki rəqəmlər min Azərbaycan manatı ilə göstərilir)

28. Kapitalın adekvatlığı

Bank fəaliyyətinə məxsus olan risklərdən qorunmaq məqsədilə kapital bazasını fəal şəkildə idarə edir. Bankın kapitalının adekvatlığı, digər metodlarla yanaşı, ARMB-nin Banka nəzarət etdiyi zaman qəbul etdiyi normativlərdən istifadə etməklə nəzarət edilir.

Keçmiş il ərzində Bank bütün kənarından müəyyən edilmiş kapital tələblərinə tam əməl etmişdir.

Bank tərəfindən kapitalın idarə edilməsi siyasətinin əsas məqsədi – Bankda kapitalla bağlı müəyyən olunmuş xarici tələblərin yerinə yetirilməsinin, habelə fəaliyyətin həyata keçirilməsi və səhmdar dəyərini maksimal artırılması məqsədilə yüksək kredit reytinginin və kapitalın adekvatlığı reytinglərinin dəstəklənməsinin təmin edilməsidir.

Bank iqtisadi şərait və fəaliyyətinin risk xüsusiyyətləri dəyişdikcə kapital strukturunu idarə edir və müvafiq düzəlişlər aparır. Kapitalın strukturunu saxlamaq və ya bu strukturda düzəlişlər etmək məqsədilə Bank səhmdarlara dividend ödənişləri məbləğində düzəlişlər edə, kapitalı səhmdarlara qaytara və ya kapital qiymətli kağızlarını buraxa bilər. Keçən illərlə müqayisədə məqsəd, siyasət və proseslərdə ciddi dəyişikliklər baş verməmişdir.

ARMB kapital adekvatlığı əmsalı

ARMB banklardan kapitalın minimal adekvatlıq əmsalını risk dərəcəsi üzrə ölçülmüş aktivlərin 12%-i dərəcəsində saxlamağı tələb edir. 31 dekabr 2009-cu və 2008-ci il tarixlərinə Bankın bu əsasla kapitalın adekvatlıq əmsalı aşağıdakı kimi olmuşdur:

	<u>31 dekabr 2009-cu il</u>	<u>31 dekabr 2008-ci il</u>
1 dərəcəli kapital	108,809	99,480
2 dərəcəli kapital	17,901	10,465
Çıxılsın: Kapitaldan tutulmalar	(712)	(239)
Cəmi nizamlayıcı kapital	125,998	109,706
Risk dərəcəsi üzrə ölçülmüş aktivlər	199,549	97,040
1 dərəcəli kapitalın adekvatlığı əmsalı		
2 dərəcəli kapitalın adekvatlığı əmsalı	63%	113%

“Bazel Kapital Razılaşması 1988” əsasında Kapitalın adekvatlığı əmsalı

Bankın “Bazel Kapital Razılaşması 1988” əsasında (I dərəcəli kapital və Cəmi nizamlayıcı kapital üçün minimal kapitalın adekvatlığı əmsalınının 8% olmasını tövsiyə edir) hesablanmış və bazar risklərini nəzərə alan düzəliş də daxil olmaqla sonradan düzəlişlər edilmiş kapitalın adekvatlığı əmsalı 31 dekabr 2009-cu və 2008-ci il tarixlərinə aşağıdakılardan ibarətdir:

	<u>31 dekabr 2009-cu il</u>	<u>31 dekabr 2008-ci il</u>
1 dərəcəli kapital	126,570	110,511
2 dərəcəli kapital	-	-
Risk dərəcəsi üzrə ölçülmüş aktivlər	126,570	110,511
Risk dərəcəsi üzrə ölçülmüş aktivlər	163,377	57,186
1 dərəcəli kapital əmsalı	77%	193%
2 dərəcəli kapital əmsalı	77%	193%